

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563.
Zagreb št. 39.011.
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Japonska ekspanzijska

Dogodki, ki se pravkar odigravajo v Mandžuriji, ponovno dokazujejo ekspanzivnost Japonske. Japonska je namreč tipična imperialistična velesila, ki si je znala v teku desetletij pridobiti vodilno mesto v Aziji in ki uspešno tekmuje z ostalimi evropskimi velesilami.

V razumevanje tega dejstva, da je Japonska postala tako velika imperialistična velesila, je potrebno, da pogledamo nekoliko v preteklost in da spoznamo geografske osnove za ta položaj.

Kakor je znano, obsega prava Japonska poleg nebroj malih otokov štiri velike otoke in meri skupno 382.000 kvadratnih kilometrov, na katerih pa je zgoščeno prebivalstvo, kakor je malokje na svetu, kajti na en kvadr. meter pride v pravi Japonski 170 prebivalcev, kar dokazuje, da je Japonska že zdavnaj postala veleindustrijska in preoblikovana država. Japonska šteje sedaj sama brez kolonij 65 milijonov prebivalcev, katere težko preživlja, kljub tako znatni industrializaciji. Razumljivo je tedaj, da skuša svoje vedno naraščajoče prebivalstvo spraviti iz ozkih meja v druge dežele. Omenjamo, da znaša letni prirastek prebivalstva na Japonskem (rojstva po odbitju smrtnih slučajev) 600.000 duš, kar je za evropske razmere naravnost ogromno število. Japonska ekspanzija se je v veliki meri obrnila na vzhod in v zahodno Ameriko, so se že naselili od Kanade pa do Mehike deset-tisoči in stotine Japoncev. Toda na vzhodu je Japonska zadelala na energičen odpor anglosaške rase in tako Kanada kakor Unija na vzhodu ter Avstralija na jugu so prepovedale vseljevanje Japoncev. Zaradi tega se je japonska ekspanzivnost obrnila proti zahodu in tu zadelo v prvi vrsti na Kitajsko. Že v vojni leta 1894-5 so Japonci zaradi svoje izborne vojaške organizacije, pri kateri so sodelovali Nemci, premagali Kitajsko in jo prisilili, da je v miru, ki je bil sklenjen v Port Arturu, odstopil veliki otok Formozo. Za Kitajsko je prišla na vrsto Rusija in v za Japonsko srečni vojni leta 1904-5 se je posrečilo Ruse iztisniti iz vojne Mandžurije. Tedaj je prevzela Japonska tudi pokroviteljstvo nad Korejo, ki pa je šele leta 1910, po smrti zadnjega cesarja, postala japonska kolonija. Poleg tega je Japonska tedaj dobila južni del otoka Sahalina, kjer so veliki gozdovi in je v kratkem času začel Sahalin, ali kakor ga Japonci imenujejo Karafuto, tudi dobavljati Japoncem petrolej. Japonska je dobila od Rusije tudi še pristanišče Port Artur, kamor se je iztekal ves izvoz iz Mandžurije, ki je postajala za svetovno gospodarstvo vedno bolj važna.

Tako je postala Japonska velika kolonialna država, ki je imela okoli 300.000 kvadr. kilometrov kolonialnih posestev s 25 milijoni prebivalcev. V vse te japonske kolonije se je začelo veliko izseljevanje in sedaj je v Koreji že nad pol milijona Japoncev in prav toliko na Formozo. Japonci so se začeli vedno bolj naseljevati tudi v Mandžuriji, kjer je kitajski vpliv zaradi notranjopolitičnih težav Kitajske izginil in danes je v Mandžuriji že nad četrt milijona Japoncev.

Svetovne vojne Japonska seveda ni zamudila in je dobila nekaj otokov v Tihem oceanu kot nemško dedščino. Zavzela je tudi Kjavčev v kitajski provinci Santung, ki so ga imeli dotlej Nemci, pa ga je leta 1919 vrnila Kitajski. Tudi sicer Japonska ni svetovne vojne pustila neizkoriščene. Tedaj so bile velike evropske industrijske države zaposlene na evropskih bojiščih in njih industrija je prenehala dobavljati svoje izdelke v kolonije. To so izkoristili Japonci, ki so že pred vojno položili velik temelj svoji industriji in za časa svetovne vojne popolnoma izpodrinili svoje konkurente iz najbližjih tržišč. Tako je Japonska razvila izredno živahno izvozno delavnost v Holandski Indiji. Njena tekstilna industrija je našla pot za svoje izdelke v Indijo, kjer se je polagoma začel izgubljati angleški vpliv. Nadalje je Japonska s svojimi cenovnimi tekstilnimi in drugimi industrijskimi izdelki poplavlila vse dežele ob obalah Indijskega oceana. Zlasti je značilno, kako si je Japonska industrija vžigala cevo-jela skoraj vsa azijska tržišča in uspešno konkurirala z znanim švedskim vžigalnim trumom. Po vojni pa evropska industrija ni mogla iztisniti cenovnega japonskega blaga z vseh teh tržišč, že radi tega ne, ker je Japonska po zemljepisni legi mnogo bližje. Japonska je ostala najvažnejši dobavitelj industrijskih izdelkov za te države in je sedaj ena najvažnejših svetovnotrgovinskih držav. Njena zunanja trgovina se je od leta 1911 do 1929 počela dvigovati.

Veliki potres leta 1923 je sicer japonsko pozicijo v svetovnem gospodarstvu oslabil, toda brezmejna pridnost in varčnost Japoncev je kmalu popravila vso škodo in danes je Japonska gospodarska in vojaška velesila, ki je vodilna na obalah Tihiga oceana. Njena ekspanzija je postala nevarna tudi Uniji in Avstraliji, ki čutila to rumeno nevarnost najbolj. Japonska ekspanzija se je sedaj obrnila v Mandžurijo, ki je dežela bodočnosti za svetovno gospodarstvo. Njej nasproti pa stoji sicer ogromna kitajska država, ki pa je razkosana po notranjih bojih, čeprav je na zunanji strani proti japonskemu imperializmu, toda malo verjetno je, da bodo Američani uspešno podprli Kitajce, ker se bo gotovo našla oblika za sodelovanje med japonskim in ameriškim kapitalom. Na Daljnem Vzhodu je edina država, kateri japonski imperializem ne gre v račun, Rusija. Toda vprašanje je, če bo Rusija ravno sedaj v dobi izvajanja svojih ekspanzijskih gospodarskih načrtov hotela riskirati

Laval pred poslansko zbornico

S pogajanjem z Nemčijo ne gre od rok — Herriotova taktika

Pariz, 26. nov. fr. Zunanjepolitična razprava, ki bi se morala vršiti v poslanski zbornici že v torek, je bila prenešana na nočnejšo sejo. Malokdaj je bilo za to pravzaprav toliko zanimanja kakor danes. Navadno so se razprave o zunanji politiki vršile pri praznih tribunah in malozasedenih poslanskih klopih. Današnji boj v poslanski zbornici v zunanjepolitičnih zadevah pa se pričakuje z vso napetostjo. Že zaradi tega, ker bo Lavalu po dolgem času dana priložnost, da pred javnostjo iznese svoje zunanjepolitične smernice in ker se bo razprava sukala okoli francosko-nemških odnosov. Kakor znano, je Pierre Laval potisnil Brianda kot zunanjega ministra povsem ob stran in je prevzel sam vodstvo zunanje politike. Laval je igral vodilno vlogo pri razgovorih v Chequersu, Parizu, Berlinu in nazadnje v Washingtonu; začel je svoje delo z elanom mladega politika, a na vseh potih ga je spremljala prirojena mu previdnost in naravna inteligenca. Laval se je po možnosti izogibal izjav in javnih nastopov, ki jih baje sam ne ljubi tudi zaradi tega, ker ni govornik francoskega kova, kakor n. pr. njegov konkurent Aristide Briand. Laval bo moral pred zbornico prvič nastopiti z daljšim ekspezejem in je že zaradi tega za njegov govor veliko zanimanje med pariškim občinstvom; na drugi strani pa pade njegov govor v silno napet zunanjepolitičen položaj, ki ga označujejo predvsem pogajanja med Francijo in Nemčijo. V Washingtonu je Laval odšel kot junak časa, kot ministarski predsednik finančnih možnosti Francije, ki jo je povabila v Washington sama Amerika. Iz Amerike se je vrnil s prestolimi rokavic napram Nemčiji. Amerika je prepustila vsaj začasno vso pobudo v zadevi reparacij Franciji, a se je s tem razbremenila vse odgovornosti za nadaljnji politično gospo-

darski razvoj v Evropi. Za Francijo je bilo to gotovo veliko priznanje, a na drugi strani tudi velika obremenitev.

Laval se je takoj ob povratku v Pariz lotil odločnega dela za zblizanje z Nemčijo. Prav te dni se je zaključilo prvo zasedanje francosko-nemškega gospodarskega odbora, ki je bil prvi konkretni plod pogajanj med Francijo in Nemčijo. Nemčija je tudi naslovila na banko za mednarodna izplačila v Baslu spomenico, v kateri prosi za sklicanje posvetovalnega odbora v smislu Youngovega načrta, kakor je to želela Francija; toda samo pogajanja glede tega zgolj juridičnega vprašanja, ki zadeva samo formalnosti, po katerih naj se reparacijsko vprašanje reši, so trajala več tednov. To je pač dokaz, kako daleč sta še obe državi od resničnega zblizanja in koliko truda bo še treba, preden se bodo v tem pogledu dosegli resnični uspehi. Lavalova iniciativa je torej zadelala na trd oroh in tudi on ne more danes stopiti pred občinstvo s konkretnimi rezultati. Dejstvo je namreč, da zahteva Nemčija čedalje več od Francije. Še danes je dela odgovorno za sedanjo gospodarsko krizo in tudi za njen nadaljnji razvoj. Vsega so krive reparacije, to je nemško geslo.

V Nemčiji čedalje bolj narašča Hitlerjevo gibanje in v Pariz prihajajo poročila o nameravanem prevratu narodnih socialistov, a na drugi strani se pod tem pritiskom množijo vrste nacionalistov v Franciji. Nacionalistični tisk vedno bolj pritiska na vlado, naj se napram Nemčiji nikakor ne veže, in ni danes več zadovoljen niti z Lavalom, ki je gotovo manj popustljiv proti Nemcem, kakor je bil Briand. Laval je na ta način zelo vezan v poslanski zbornici, ker mora računati na podporo desnice in se ne more popolnoma zanesti na Herriotove radikale, ki so mu n. pr. v vprašanju novega želez-

niškega tarifa pokazali zobe. Splošno mnenje je, da bi v sedanjem trenutku lahko vsak čas izbruhnila vladna kriza, ako bi jo hoteli izvesti radikali. Herriot pa tega ne stori, ker je položaj v zbornici takšen, da bi bila v tem času njegova vlada izključena in bi na Lavalovo mesto prišel desničarsko orientirani Tardieu. Herriot se pripravlja na bodoče volitve in do tega časa je Lavalovi vladi zagotovljen življenje.

Nacionalisti štejejo Lavalu v hudo zlo, da se je nedavno v Lyonu tajno sestal z Herriotom.

Po vsem tem ni težko napovedati, da bodo Lavalove izjave v poslanski zbornici silno previdne, tako da si z njimi Laval ne bo vezal rok ne na levo ne na desno.

Francosko stališče v reparacijskem vprašanju

Pariz, 26. nov. tg. Ministrski predsednik Laval je imel danes popoldne v poslanski zbornici svoj dolgo pričakovani zunanjepolitični govor, ki je trajal pol ure in v katerem je zelo jasno dajal račun o zunanji politiki zadnjih mesecev, potem pa obeležil stališče francoske vlade za bodočo reparacijsko konferenco. Francosko stališče se na podlagi Lavalovega govora sestavlja iz štirih temeljnih točk: 1. Francija bo za čas gospodarske depresije sprejela nov arangement. 2. Francija bo sprejela zmanjšanje reparacij v oni meri, kolikor se bodo znižali medzavezniški vojni dolgovi. 3. Francija se ne bo odrekla nezavarovanemu delu reparacij. 4. Francija se bo upirala zahtevi, da se privatnim dolgovom da prednost pred reparacijami. Centrum in desnica sta sprejela Lavalov govor z velikim odobravanjem.

Aretacije duhovnikov na Goriškem

Sušak, 26. nov. Z Reke poročajo, da je bil dne 23. t. m. aretiran v Biljani pri Gorici domači župnik Kos in odpeljan v goriške zapore. Pričakuje se aretacije še drugih duhovnikov.

Grandi pravi, da ni iskal posojila

Rim, 26. nov. Z. Ob priliki odhoda iz New Yorka je italijanski zunanji minister Grandi poklical k sebi časnika in demantiral vse vesti, ki so jih prinašali skoraj vsi evropski listi, da je v odvil v Ameriki pogajanja za novo italijansko posojilo.

Katalonija je dobila finančno avtonomijo

Madrid, 26. nov. AA. Ustavotvorna skupščina je sprejela del ustave, ki govori o javnih financah. Ustava bo dovolila pokrajinam primerno finančno avtonomijo. Katalonski poslanci so pristali na te določbe.

Pogreb Loucheura

Pariz, 26. nov. tg. Danes je bil pogreb poslanca Loucheura, katerega so se v velikem številu udeležili vsi politični, parlamentarni in diplomatski krogi. Pogreba se je udeležil ministrski predsednik Laval, vojni minister Maginot, trgovinski minister Rollin in pravosodni minister Berard. Predsednik republike Doumer in zunanji minister Briand pa sta poslala zastopnika. Diplomatski zbor pa je bil zbran polnoštevilno. V cerkvi je bila kratka žalna slovesnost, nakar so truplo prenesli na pokopališče na Mont Parnasu. Ob grobu po želji pokojnika ni bilo nobenega govora.

Dunajska vremenska napoved. Oblačno. Najbrž padavine.

Zagrebska vremenska napoved: Bistveno se vreme ne bo spremenilo.

Hitler se boji Cerkve

Berlin, 26. nov. Nekateri listi poročajo, da se v Rimu mudijo Hitlerjevi odposlanci, ki bi radi pri Vatikanu izposlovali prekipe prepovedi nekaterih nemških škofov, da ne morejo biti katoličani člani stranke narodnih socialistov. Kakor znano, so nekateri nemški škofje nastopili proti Hitlerjevi stranki, ki propagira načelo, da mora biti Cerkve podrejena državi. Tako je tudi »Bayerischer Kurier«, organ bavarske ljudske stranke, stalno svaril katoličane pred vstopom v narodnosocialistično stranko, češ, da je to proti katoliški morali in proti krščanskemu socialnemu naziranju. Uspeh posredovanja Hitlerjevih agentov pri Vatikanu ni znan, gotovo pa je, da bo Vatikan zahteval od Hitlerja, da spravi svoj program v sklad s katoliškimi načeli. Edino pod tem pogojem bi bila Cerkve pripravljena, ukiniti omenjeno prepoved.

Katoličani in razorožitev

Vojna je dovoljena edino v samoobrambne namene

London, 26. nov. Na večerajšnji seji Katoliškega sveta za mednarodne odnose, ki mu predseduje kardinal Bourne, je bila sprejeta resolucija »Katoliška cerkev in razorožitev«. Resolucija je bila istočasno priobčena v Washingtonu in Dublinu.

Kardinal Bourne je omenil, da je svet žel mislo svarila papeža Benedikta XV. o grozotnih posledicah vojne, toda še je čas, da se kaj naučimo od zadnje preizkušnje. Resolucija obsega štiri točke. V prvi je rečeno, na ni na svetu razen krščanske ljubezni nobene sile, ki bi mogla odstraniti neupanje med narodi, ki je prvi vzrok oboroževanja. Druga točka ugotavlja: Edino v primeru samoobrambe proti napadu in proti težki žalitvi je vojna dovoljena, kadar ne obstoji višje sodišče, ki bi spor lahko poravnalo. Temu dosledno že obstoj stalnega razsodišča ali kateregakoli mednarodnega sodišča spreminja pravico katerekoli države, da napove vojno in se nanjo pripravlja. V smislu tretje točke so države dolžne, da s skupno akcijo nastopijo proti napadalen in tako dajo možnost vsakemu članu Zveze narodov, da lahko zmanjša svojo oboroženo silo in s tem tudi davke. V peti točki se zahteva medsebojna razorožitev; saj so zmagovalci že v Versailles obljubili, da bodo tudi druge države sledile razorožitvi Nemčije. Morala in narodna čast zahtevata, da se ta obljuba izpolni.

Resolucija se sklicuje na okrožnice cerkvenih očetov, kakor Leona XIII., Benedikta XV. in Pija XI. V teh okrožnicah so že sv. očetje izrazili željo, naj bi vsi katoličani z molitvijo in delom pomagali k spravi med narodi in s tem tudi pripomogli k razorožitvi.

Mladina zahteva razorožitev

Pariz, 26. nov. Z. Mednarodno univerzitetno društvo za Ligo narodov je imelo večeraj na Sorbonni mednarodni dijaški kongres. Profesor za pravne nauke na pariški univerzi Cassin, tajnik akcijskega komiteja Zveze narodov Longe, tajnik francosko-nemškega komiteja dr. Kirchof in glavni tajnik mednarodnega univerzitetnega društva za Zvezo narodov Doubny, so imeli velike govore v vprašanju razorožitve. Zlasti govor angleškega državnega podtajnika Noel Beckerja, ki je poudarjal princip popolne enakosti pri razoroževanju, je žel veliko odobravanje. Po njegovem mnenju bi se vojni izdatki lahko takoj znižali za najmanj 25%. Kar se tiče vojne mornarice jo Becker zahteval, da se prepove graditev večjih vojnihih ladij in podmornic. V debati je sodelovalo tudi veliko število dijakov.

vojno z Japonsko, za katere izid govori preveč zgovorno zgodovinski zgled.

Pritisk ZN na - Kitajce

Popoln uspeh japonske diplomacije

Pariz, 26. nov. Z. V. krogih Sveta Zveze narodov obstaja še vedno upanje, da bo mandžurski spor ugodno rešen. Seja Sveta Zveze narodov se je vršila danes popoldne, ker so dopoldne vsi Mani pristostovali pogrebu Loucheurja. Peti Parisien piše prepričevalno, da se lahko pričakuje, da bo Japonska sprejela predlogo Zveze narodov za rešitev mandžurskega spora. Japonska bo zahtevala le en predpogoj, in ta je, da sovražna akcija Kitajske Zveza narodov ne sme smatrati kot upravičeno. (!)

Pariz, 26. nov. AA. Svet Zveze narodov je potem, ko je izčrpal vsa sredstva za pomiritev spornih strank, ki jih priporoča člen 11 pakta, začel smernice, po katerih se hoče v bodoče ravnati. Da poudari svojo odločnost, se bo držal načrta za arditivne spore, ki ga je izdelal in objavil v sredo zvečer. Na ta načrt je Japonska v načelu že pristala, ki pa hoče s svojim formalnim pristankom čakati dotlej, da izve, kako bo odgovoril Nanking. Svoje stališče bo sporočila šele v naslednjem trenutku, to je na naslednji javni seji, ki jo bo Svet Zveze narodov imel o tem sporu. Kitajci pa, kakor se zdi, čakajo na odgovor Sveta Zveze narodov glede svojih zahtev. Kitajska vlada je namreč zahtevala, da Zveza narodov brez odloga izda odredbe, ki naj privedejo do takojšnje prekinitve sovražnosti s strani japonskih čet. Na to zahtevo kitajske vlade bo Svet odgovoril, da je predsednik Briand že odposlal v njegovem imenu brzojavni poziv v Tokio in Nanking, ki je bil danes objavljen. Kitajska vlada dalje zahteva, da naj se vrši nad umikom japonskih čet nadzorstvo s strani zastopnikov nevtralnih držav. Tej zahtevi je v takoli ugodeno, ker se odposlajo v Mandžurijo opazovalci, s čimer bi bilo ustrezno tej zahtevi kitajske vlade.

Svet Zveze narodov pa ne more pristati na tretjo kitajsko zahtevo, s katero hoče določiti točni rok za izpraznitev Mandžurije. S tem bi namreč Svet Zveze narodov uničil vse delo zadnjih 15 dni zasedanja in to tem bolj, ker se je ameriška vlada jasno izrazila, da ne more podpirati Nankinga do skrajnosti.

Na podlagi vsega tega Svet Zveze narodov ne more iti preko svojih zadnjih predlogov, ne da bi tvegali izpolnjenost vseh teh pogajanj s katastrofalnimi posledicami tako za Kitajsko kakor za Zvezo narodov. Zato upajo, da bo nankinška vlada v zrelem preudarku o odločitveni sklepu Sveta Zveze narodov, o rezerviranem stališču Washingtona in in-

differentnosti Moskve, vendarje v svojem lastnem interesu sprejela sklepe združene fronte veleli, zastopanih v Svetu. Kitajski zastopnik Sze je glede tega zahteval navodila od svoje vlade.

Neki član Sveta Zveze narodov je izjavil, da je kitajska vlada pošlala prevetnike nade v podporo, ki bi ji jo mogla dati Zveza narodov.

Washington, 26. nov. Z. 41 amer. mirovni organizaciji je poslalo predsedniku Hooverju prošnjo, ki naj bi jo Hoover dostavil kongresu, kateri naj bi sprejel dekret, da se prepove vsem državam, da bi dobavljale Kitajski vojni material in orožje. V političnih progih izjavljajo, da Združene države ne bodo podpirale niti ugodile zahtevi Kitajske, da bi morala Japonska takoj izprazniti Mandžurijo. Amerika je mnenja, da je trenutno japonska vojska edina v stanju, da vzdrži mir in napravi red. Ameriški član v mandžurski komisiji ne bo izvršil nobene službene funkcije.

Briandovo pismo

Pariz, 26. nov. AA. Besedilo brzojavke, ki jo je predsednik Sveta DN Briand poslal snoči japonski in kitajski vladi, se glasi:

V imenu svojih tovarišev v Svetu DN imam čast, da se obračam na kitajsko in japonsko vlado s pozivom: Svet DN hoče na miren način urediti spor, toda njegov trud bo ostal brez uspeha, če se bodo sovražnosti med kitajskimi in japonskimi četami nadaljevale.

Svet DN opozarja obe vladi na položaj v okolici Činčova, kamor so nekatere vlade že sklenile poslati svoje opazovalce. Toda na obeh strankah je, da dasta poveljnikom svojih čet najstrožji nalog, da se vzdrže vsake inicijative, ki bi utegnili dovesti do novih sovražnosti in do izgube novih življenj.

Moji tovariši in jaz računamo na dobro voljo obeh vlad, da bosta takoj ukrenili vse potrebno, da se to doseže. — Briand.

Japonska se umika

London, 26. novembra. AA. Reuter poroča iz Pariza: Japonska delegacija je sporočila Svetu DN, da je dobila poročilo iz Mukdena, da japonske čete začele dne 24. t. m. izpraznjevati Cickar in da se evakuacija nadaljuje navzlic velikim težkostim, ki jih povzroča huda mraz.

no kritičen položaj. Izvzeto morda je edino le prebivalstvo okoli večjih mest, v prvi vrsti okoli Sofije, kjer si kmečko ljudstvo opomore s prodajo mlekarških proizvodov in sočivjem. Ogromna masa naroda je pa v velikanski bedi, skrajno zadolžena ter njena kupna moč minimalna. Takšen je političen in gospodarski položaj, v katerem se je vršil 23. redni kongres, mejnik v politiki bolgarskega kmeta.

Zveza rezervnih in upokojenih častnikov in podčastnikov je protestirala še pred nekaj dnevi proti amnestiji bivših ministrov zemljedeljske stranke v kabinetu Stambulijskega, češ, da so narodni izdajalci. V daljši spomenici pa je pozdravil kongres zemljelcev, češ, da bo vedno strogo stala na stališču podpore vsakemu kabinetu in vsaki vladi, ki pride zakonitim putem do vlade. Nima pa ničesar proti udeležbi zemljelcev v vladi in proti zemljedeljskim sploh, s katerimi jih vežejo dolgotrajne zveze za časa vojaškega službovanja in vojnih let, pač pa se bodo borili proti onim, ki bi skušali prekršiti ustavo.

Dne 21. novembra je mirno jutro že zgodaj pokazalo, da vreme ne bo kaj prijetno. Dopoldne so se zbrale skupine s svojimi zastavami, napisanimi tablam (tudi s takimi napisi, kakor smo jih vajeni pri komunističnih obhodih), z godbami itd. Okoli 10 je prispela ogromna množica na igrišče »Junak«. Govorilo je bilo nad 10.000 delegatov in okoli 5000 gostov. Zborovanje na igrišču se je vršilo na odkritem, ker za tako velikansko množico ni dvorane v Sofiji. Na tribuni so bili zbrani zemljedeljski ministri Gičev, Jordanov, Muravia, tajnik zveze Vergil Dimov, delegati iz Rumunije in Češkoslovaške; med temi češkoslovaškimi polnomočniki minister v Sofiji Maks, zastopniki dvora in zastopniki treh drugih vladnih strank.

Ob 10.30 je godba zaigrala zemljedeljsko koračnico, ki so jo poslušale množice stoje. Nato je tajnik Vergil Dimov otvoril kongres s pozdravom na delegate in goste in dal besedo predsedniku kongresa ministru Jordanovu. Ta je nastopil v kmečki noši. Njegov govor so megafoni prenašali po prostornem igrišču, kjer je stalo krepko in zdravo bolgarsko kmečko ljudstvo. Vsem sovražnikom je Jordanov povedal, da Zemljedeljska zveza bdi. Spomniti se je padlih žrtev, Stambulijskega in drugih. Kongres so nato pozdravili rumunski in češkoslovaški delegati (dr. Rudninski, bivši čl. minister). Ter delegati demokratične, liberalne in radikalne stranke, ki so skupno v vladi narodnega bloka.

Tajnik Vergil Dimov se je v temperamentnem govoru izjavil za današnji ustroj države. Zemljedeljska zveza ne nasprotuje dinastiji, kakor so tudi noče boriti za idejo republike. Govornikovo geslo je bilo »kruh in svoboda«. V imenu svobode je zahteval popolno amnestijo izselencev, pomoč žrtvam meščanske vojne in ukinitve zakona o zaščiti države. Njegove besede so bile sprejete z navdušenjem. Njegove zahteve po popolni amnestiji so izzvale dolgočasen aplavz, dokaz, kako globoko je zasidrana zahteva po popolni amnestiji v srečnem bolgarskem narodu.

Nato se je razvila po mestu veličastna manifestacija. Na čelu manifestacijskega sprevoda so nosili zemljedeljski prapor, za katerim so šli ministri, poslanci, delegacije od ženske zveze in delegati po okrajih. Table z napisi so predstavljale vse znane zemljedeljske zahteve, a največji vtis je napravil prizor mirnih sirot, ki so nosile trak z napisom: »Vrnite nam očete; ti so padli s Stambulijskim.

Pred hišo bivšega ministrskega predsednika in sedanjega predsednika Narodnega saborja Al. Malinova se je sprevod ustavil, da zemljelci počaste četa demokratične stranke, pod čigar vodstvom je narodni blok nekrvavo porazil vlado »govornic.

Za katoliško Poljsko

Varšava, 23. novembra 1931.

V teh dneh je poljski episkopat zopet bil prisiljen, da je v javnosti nastopil proti liberalnim in naravnost cerkvi sovražnim tendencam, ki se v novi zakonodaji vedno bolj izrazijo pojavljajo. V okrožnici, katero je podpisalo 9 škofov, med njimi kardinala Hlond in Karkowski, protestira episkopat proti čl. 231 izgotovljenega zakonskega načrta, ki predvideva nekaznivost za poseg v krljevo življenje, če ga izvede zdravnik iz ožira na zdravje žene, na težke gospodarske razmere, ali radi splošnega blaga družine, oziroma v državnem interesu. Poljski škofi se sklicujejo na nedotakljiva načela, ki jih je izrazil papež Pij XI. v svoji okrožnici o krščanskem zakonu in posebno ostro opozarjajo na socialne in državno politične kvarne posledice takega zakona, ko dejansko ne bi bilo več mogoče potegniti meje med kaznivim in nekaznivim dejanjem.

Da je bolje razumemo skrb poljskih škofov, je treba vedeti, da so bile v zadnjih letih otvorene pod najrazličnejšimi lepimi imeni posvetovalnice, ki jih vodijo odlične osebnosti iz Pilsudskijevega tabora. Prav tako je nameravana preuredba zakonskega prava naletela na najresnejše pomisleke katoliških krogov. Doslej je namreč na Poljskem z izjemo nekdanjega pruskega ozemlja veljalo zakonsko pravo, ki v svojih osnovah odgovarja načelom kanoničnega prava. Kakor pa se vidi, hoče sedaj poseči vmes država in sicer proti volji in na račun verskega prepričanja večine poljskega naroda. Stvaritelji novega zakonskega prava stoji namreč na stališču, da je zakon v bistvu socialna in državna naprava in da

moret tudi urejevanje njegovih pravnih strani in posledice pripada izključno državi. Taki kulturno-bojni poskusi seveda niso brez potrebe jemljejo doma in zlasti v inozemstvu poljski državni sloves katoliške države.

Katoliško časopisje je pogumno in jako odločno podprlo okrožnice škofov. Toda katoliško zavedna politična frakcija v parlamentu nikakor ni dovolj močna, da bi mogla preprečiti sprejem protikatoliške zakonodaje, ako se vlada sama ne bo v zadnjem hipu premislila. V mnogih odličnih katoliških krogih se z bostojno povdarja, kako neumestni in škodljivi so podobni frimasonski poskusi v novostalni Poljski, ki se mora za obrambo svoje nacionalne ideje tako neizmerno veliko zahvaliti ravno katoliški cerkvi. Prav tako boli katoličane, ker vlada z vsemi sredstvi podpira kulturne organizacije, ki so po svojih smernicah protikrščansko usmerjene. Škofje posebno nastopajo proti nekrščanskemu učiteljskemu društvu in pravijo dobesedno: Bog je naši domovini dal svobodo, toda njegovi otroci ji hočejo iznova izkopati grob. Samo ena značilnost iz nove zakonodaje. Ako ostane zakon tri leta brez otrok, potem je predvidena lahka ločitev, za katero je treba samo pristanka prizadetih.

V okrožnici se pečajo škofje tudi z nekim čudnim simpatizmom, ki dobiva izraz v novi zakonodaji, ki se tiče določb o žalitvi verskih čustev. Katoliški cerkvi do sedaj zakonito priznana prvenstveno stališče med enakopravnimi veroizpovedmi naj bi bilo odstranjeno. Vsi ti slučajji so resna znamenja, ki opozarjajo poljske katoličane k enotni skupni obrambi za verske pravice.

Bitka v romunskem parlamentu

Krvav pretep poslancev radi ženske

Belgrad, 26. nov. I. Iz Bukarešte poročajo, da je prišlo v romunskem parlamentu do neprijetnih scen, ki so se razvile v krvavo bitko, v katero so posegli zastopniki vseh političnih strank. Ravnatelj lista »Cuventul« je namreč predlagal, da naj se vsak romunski poslanec odredi vsoti 500 lejev v korist znamenite romunske letalke Varade Drajesu, ki bi se rada udeležila velike mednarodne tekme v skakanju iz letala v Južni Ameriki. Socialistični poslanec se je takoj dvignil proti predlogu, češ, da nima smisla, da bi državni poslanci morali žrtvovati kaj v namene, ki se ne tičejo interesov vse države in da romunska udeležba pri takih tekmah sploh ni potrebna, niti iz državnih, niti iz znanstvenih ozir. Urednik lista »Cuventul« pa ni

bil istega mnenja, ter je začel dati socialistom razne neljubezavne primke, kar je izzvalo velikanski škandal v zbornici. Socialistični poslanci so zapustili svoje klopi ter so navalili na Dimitresca ter ga pretepili tako, da se je zgrudil na tla. V boj so nato posegli tudi ostali poslanci in stvorila se je borbena fronta med opozicijo in ostalinimi strankami. Šele, ko je bila pozvana policija, se ji je po težkih mukah posrečilo ločiti bojevitke predstavnike naroda in vzpostaviti red v zbornici. Ranjeni poslanci so bili nato predani v oskrbo zdravnikov in apotekarjev, ki so med romunskimi parlamentarci. Avrijalčarka je pa naposled le dosegla državno podporo, tako da se bo lahko udeležila skakanja iz letala v Južni Ameriki.

Razprava proti Totu in tovarišem

Belgrad, 26. nov. I. Danes se je nadaljevala razprava proti dr. Totu in tovarišem. Zaslišan je bil gostilničar Ante Kraljić, ki je uvodoma priznal, da je zelo dobro poznal dr. Totu, ki je vsak dan prihajal v njegovo gostilno zaradi izvrstne postrežbe in ker je bil zaljubljen v njegovo hčerko. Kraljić potrjuje, da se je Karlo Kovačević res pogajal z njim zaradi nekega velikega shoda, katerega je nameraval sklicati v njegovem kraju in da je on (Kraljić) za ta slučaj že naročil pristaše, ki so imeli nalog, da mečejo smrdljive bombe med zborovalce. Smrdljive bombe je že imel pripravljene v to svrhu v zadostnem številu. Predsednik je Kraljića vprašal, če so mu drugi teroristi, kakor Ivančević in Miklavčič poznani. On to potrjuje in izjavlja, da se je Miklavčič enkrat celo izjavil, da se hoče »umoriti zaradi siromaštva, toda šele potem, ko bo pobil Karla Kovačevića«. Z Miklavčičem ima še druge osebne stike. Tako mu je leta 1929 že posodil uro, katere mu pa slednji ni nikdar vrnil. On mu je posodil električno baterijo, katere mu tudi ni bila vrnjena. Kdo bi mislil, je rekel Kraljić, da bosta ura in baterija potrebna

za napad na bansko palačo. Miklavčič je posodil tudi denar, in sicer vsega skupaj 500 Din. Miklavčič mu je rekel, da potrebuje ta denar za poravnano dolga pri mekariju. Toda on je vse lepo vrnil, razen 50 Din. Za 450 Din mu je namreč enkrat odstopil krasen revolver, ter plačal članarino v Zvezo gostilničarjev. Kraljić je z revolverjem zelo zadovoljen in ne zahteva od Miklavčiča nobenega denarja več. Glede smrdljivih bomb je Kraljić izjavil, da jih je dobil v Bjelovaru od obče spostovanega zdravnika dr. Lebovića, a pripomba, naj se vržejo, kadar bo Karlo Kovačević na shodu govoril. On ni vedel kaj so smrdljive bombe, samo to se mu je reklo, da ljudje zbežijo iz dvorane, kadar te bombe eksplodirajo. Tudi tega se spominja, da je enkrat Miklavčič v pijanosti govoril o peklenjskih strojih, ki so prišli iz Madjarske, toda on ni vedel kaj je to in za kaj se peklenjski stroji lahko uporabljajo. Kraljić je nato prisegel, da bi sicer z veseljem nastavljal smrdljive bombe, toda peklenjski strojev ne bi nastavljal za nobeno ceno. Razprava je bila nato preložena na jutri.

Devizni promet z Avstrijo

Dunaj, 26. novembra. AA. Snoči je glavna zveza avstrijskih industrijcev imela konferenco, na kateri so razpravljali o težkostah, nastalih v prometu med Avstrijo in Jugoslavijo. Zveza je soglasno sprejela resolucijo, v kateri med drugim najtopleje pozdravlja inicijativo jugoslovansko-avstrijske trgovinske zbornice na Dunaju, da se uvede clearing med obema državama, kar bi bilo tem lažje, ker je trgovinska bilanca prometa med Avstrijo in Jugoslavijo na obe strani skoraj uravnotežena.

Francoski pomorski program odobren

Pariz, 26. nov. Z. Vojna komisija zbornice je odobrila francoski pomorski program za l. 1932-33. Ta program predvideva 4 križarke 3. kategorije, 1 torpedni rušilec, 1 torpedni čoln, 1 ladjo za hidrografična dela na francoski obali in 1 rečno vojni ladjo. Mornariški minister je izjavil pred komisijo, da tu gre za edince, ki se gradijo namesto ladij, katere bodo vzeli iz prometa.

Zemljelci so priredili pred dvorcem kralju Borisu burne ovacije; tako so počastili tudi ministrskega predsednika Mušanova.

Tudi drugi dan, v nedeljo, je kongres zboroval pod milim nebom na igrišču »Junak« v zvezi mrazu in skrajno neprijetnemu vremenu.

Tretji dan je bila sprejeta resolucija. Navdušeni zemljelci so dvignili na roke ministra Gičeva in Jordanova, tajnika Vergil Dimova in Velikovskiga ter jih nesli v zemljedeljski dom med viharjem navdušenja. Resolucija zahteva amnestijo vseh zemljelcev in pomoč žrtvam meščanske vojne ter znižanje davkov. Podržavijo naj se rudniki in železnice. Kongres zahteva naborno vojsko, obuja razkolnike okoli listov »Večerni«, »Pladec«, »Zemlja« in »Zemljedeljsko izražanje«.

S posebno klavzulo je dal kongres vodstvu Zveze prošle roke, da se zadovolji tudi z manjšimi uspehi, kot so izraženi v resoluciji, samo če je to v korist celoti — zemljedeljski zvezi — ter se lahko njene pozicije v vladi okrepi. Tako je zmogala politika ministra Gičeva.

Rezultati preiskave v Dolnji Lipi

Praga, 26. nov. I. Danes je dospela v Doljno Lipo parlamentarna preiskovalna komisija pod vodstvom dejelnega predsednika v Šleziji Černega. Komisija je ugotovila potek demonstracij in dogovora, da je orožništvo rabilo orožje v samoozbambi. Med ranjenci in mrtvimi so našli samo enega res brozposelnega delavca. Demonstracije so vzporedno komunisti in jih izvedli po načrtu. V Frydovu vlada popoln mir, močni orožniški oddelki patrolirajo po mestu in ne dovoljujejo nobenih zbiranj. Delavci kamnoolomov v okolici mesta so opustili delo in se bojejo vrniti šele po pogrebu žrtev. V parlamentu je danes prišlo zopet do burnih debat radi dogodkov v Dolnji Lipi.

Kongres knjižničarjev

Belgrad, 26. nov. AA. Dne 28. t. m. bo v Zagrebu v prostorih vseučiliške knjižnice prvi državni kongres društva jugoslovanskih knjižničarjev. Kongresa se udeležijo vsi knjižničarji in uradniki državnih, narodnih in vseučiliških knjižnic, knjižnic ministrstev, raznih prosvetnih in kulturnih ustanov in nekaterih mestnih, odnosno občinskih knjižnic. Na kongresu bodo uradno zastopani tudi predstavniki oblasti in zastopniki prosvetnega ministrstva, ker spadajo v ta resor skoraj vsi člani društva, ki so po večini državni uradniki.

Belgrajske vesti

Belgrad, 26. nov. I. Do sedaj je bilo zbranih za oškodovance po suši vsega skupaj 1.813.000 Din. Belgrad, 26. nov. I. Belgijski konzul v Nišu Mihal Goldstein je umrl. Belgrad, 26. nov. AA. Na podlagi čl. 9. zakona o davčnih in taksih olajšavah za hotelsko industrijo je minister za trgovino in industrijo sklenil, da se smatrajo za klimatsko-turistične kraje v dravski banovini (v kranjskem okraju Sv. Ana pri Trzinu) in Meža v občini Potiški vrh. Belgrad, 26. nov. I. Dne 29. nov. se vrši šestanek poljsko-jugoslovanske gospodarskega komiteja, ki si je stavil veliko nalogo, da razširi medsebojne gospodarske stike med obema državama. Sprožilo se bo tudi vprašanje o ustanovitvi poljsko-jugoslovanske trgovinske Zbornice.

Sofija v znamenju zemljedeljskega kongresa

10.000 delegatov, več kot 5000 gostov

Sofija, 24. novembra.

Kakor je bilo pričakovati, so dospeli ogromne množice kmečkega ljudstva v Sofijo na 23. redni kongres zemljedeljske narodne zveze »Vrbača«, da odobrijo ali obsojijo politiko in delovanje strankinega sveta, delovanje svojih treh ministrov in delovanje poslancev kmečkega naroda v »narodnem saborju«, katerim so zemljelci izrekli svoje zaupanje pri volitvah dne 21. junija t. l. Velikanski pomen sedanjega kongresa je razumljiv samo, ako posežemo v zgodovinski razvoj za nekaj let nazaj.

Homogeni kabinet Al. Stambulijskega, ki se je naslanjal edino le na kmečke narodne mase, ki so bile po neuspehih svetovne vojne oziroma nesrečnega izida za Bolgarijo zelo boljševizirane, republikanske in očitno protidinastične, si je nakopal smrtno sovražnost vseh v svojem narodnem samoljubju prizadetih meščanskih slojev radi antimilitarističnega delovanja pa nasprotstvo vseh vojnih krogov, aktivnih in rezervnih, in ako hočemo govoriti jasno in odkrito, s svojo politiko za zblizanje z Jugoslavijo tudi najostreje nasprotstvo Macedoncev in njihove organizacije VMRO. Vsi ti sovražniki in nasprotniki so se strnili, ustanovili »špic komande« (v vojaško uniformo oblečeni in od vojaštva oboževani civilisti) ter so s pomočjo vojaštva ter makedonskih organizacij v krvavi noči junija 1923 pod vodstvom generala Vlkova (sedaj poslanik v Rimu) in gojencev vojaške akademije v Sofiji nasilno vrgli vlado zemljelcev in ustanovili vlado »demokratičnega govora«, ki je vladala do letosnjih volitev 21. junija. Odveč bi bilo govoriti o tej krvavi vladi. Zastojute, če ponovim že znano dejstvo, da je 20.000, po nekaterih vseh do 30.000 žrtev padlo v junijskih dogodkih in septembarski vsaji.

Se tik pred volitvami, 2 meseca prej, ko je bil Malinovu dan od kralja Borisa ponovno mandat, je bil mandat kategorično omejen ter so bili zemljelci izvzeti iz vsake kombinacije. Očitno so jim in jim se danes očitajo, da je bil njihov namen za vlado Stambulijskega odstraniti kraljevsko dinastijo. Seveda se dvor ni mogel tako hitro izreči za njihov zopetni vstop v vlado. Toda gibanje nezadovoljnih ljudskih množic je postalo tako opasno in kočljivo ter se je počelo tako nagibati na levo v smer boljševizma, da je bil skrajni čas, da se nevezdržnemu valu grozeče boljševizacije največjega odstotka bolgarskega naroda, to je bolgarskega kmeta, proti postavi trezno misleča demokracija ter da skuša nezadovoljne ljudske množice privesti v vladni tabor in odvrti od države največjo nevarnost za Bolgarijo, boljševizacijo kmečkega proletarijata. S svojo politično dalekovidnostjo je Aleksander Malinov izvršil čudež, ter v razjudnem hipu rešil državo nevarnosti, združil ne samo zemljelce in demokratično misleče skupine v en narodni »blok«, ampak je znal po volilnem uspehu prepričati tudi kralja, da je vstop zemljelcev v vlado neobhodno potreben. Za časa homogenega kabineta Stambulijskega so smatrali zemljelce kot protidinastičen in antimilitarističen element, medtem ko se je sedaj zemljedeljska zveza postavila na stališče narodne naborne armade in sprejela vse teze bolgarsko-narodno ču-tečih krogov, seveda z željo tesnega sodelovanja z narodnimi kmečkimi množicami sosednjih in drugih držav. Bile so pa potrebne pogoste in čiste izjave zemljedeljskih prvakov in ministrov, da stoje strogo na državnem stališču »status quo« in da zemljelci nimajo namena se maščevati nad svojimi štetimi zatiralci »zgovoristi« in »drugimi«, preden so dosegli, da so lahko vstopili v vlado.

Delovanje zemljelcev v vladi je posvečeno naravnemu prevsem zemljedeljskim vprašanjem, ki se tičejo bolgarskega kmeta. Kmet je vsled padca cen na svetovnem trgu obubožal ter prišel v skraj-

Sejalci katoliške prosvete

Srebrni jubilej mariborske Prosvetne zveze

Maribor, 26. novembra.

Danes ob 10 je prišel v dvorani Prosvetne zveze občni zbor mariborske Prosvetne zveze, ki ga je otvoril zvezin predsednik dr. Josip Hohnjec s prisrčnim pozdravom odličnim gostom in došlim številnim delegatom posameznih prosvetnih društev, včlanjenih v maribor. Prosvetni zvez, nakar je podal klene programatične misli v zvezo s 25-letnim obstojem mariborske katoliške prosvetne centrale. Iz teh njegovih programatičnih izjavij povzemamo sledeče misli:

»Leta 1903. je bil osnovan štajerski pomožni odbor Slov. kršč. socialne zveze. Tri leta kasneje, in sicer 29. novembra 1906 — čez tri dni bo poteklo celih 25 let — je bila ustanovljena samostojna Slov. krščan. socialna zveza za Štajersko. Ustanovnemu zboru v Mariboru je predsedoval veliki politični, gospodarski in prosvetni organizator

Dr. Anton Korosec

vzljubi nego tisti, ki se zanje ni nikdar bojeval ter ni za nje ničesar žrtvoval. V tej borbi, ki je bila od naše strani res kulturna borba, se je naša ljubezen do naše zemlje in našega slovenstva poglobila ter ojeklenila, da ne bo nikdar popustila.

Naša prosvetna organizacija, ki se od občnega zbora 6. decembra 1923 imenuje Prosvetna zveza, mora ob svoji 25-letnici gledati z zadovoljstvom in zavestjo storjeno dolžnost na bogate plodove svojega dela med našim narodom.

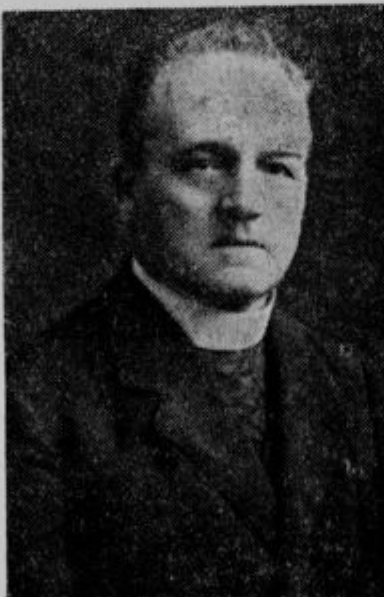
Dr. Hohnjec izjavlja, da zbrani delegati sprejeli z živahnim odobravanjem.

V delu je moč.

Iz poročila tajnika J. Kavčiča povzemamo: V mariborski Prosvetni zvezi je včlanjenih 197 društev, torej štiri več kakor v prejšnji poslovni dobi; v posameznih društvih deluje uprav vzorno 282 odsekov. Tudi zelo napredujejo knjižnice, ki jih je 154 s približno 54.000 knjigami. V preteklem poslovnem letu je pisarna sprejela in odposlala 4727 dopisov. V Mariboru je priredila zveza osem prosvetnih večerov ter je izdajala Prosvetno knjižnico, ki je naša zunan na deželi zelo živahen odmev in odobravanje in katere je doslej izšlo devet zvezkov, ki obravnavajo najvažnejša sodobna vprašanja. Posamezna društva so priredila v svojih dramskih odsekih do 200 iger. Velike božjepotne skupščine na Brezjah se je udeležilo 3400 Lavantincev. Prosvetna zveza je posvečala veliko pažnjo tudi kulturnemu filmu ter je v pretekli poslovni dobi predvajala v Mariboru osem kulturnih filmov.

Naše knjižnice.

Da se smisel za lepo knjigo med našim ljudstvom poglubi, je priredila Prosvetna zveza poseben knjižničarski tečaj, ki ga je obiskalo 83 knjižničarjev prosvetnih društev. Uprav vzorno deluje centralna knjižnica v Mariboru, ki jo vodi prof. dr. Sušnik. Dohodki so znašali v pretekli poslovni dobi 23.900 Din 95 par. V času od 24. novembra 1930 do 20. novembra 1931 je knjižnica nabavila 1165 novih knjig v skupni vrednosti 39.575 Din 21 par. V pretekli poslovni dobi je bilo v celoti izposojenih 12.052 knjig. Zanimanje za knjižnico iz leta v leto narašča.

Dr. Josip Hohnjec

O Krekovi svobodoljubnosti

»Prostost, to je nekaj, za kar bi rad dal svojo kri.«

Krekove besede. (D. in s. 1917. 313.)

Danes je minulo 66 let, odkar se je rodil mlademu učitelju Valentinu Kreku pri Sv. Gregoriju prvorojencu Janez, ki ga je tudi poslal nebo, da nas otme večnih grobov. Toliko nam je dal ta mož, da se spominjamo njegovega dela ob neštetihih prilikah. Ne hodi nam pa v spomin samo njegovo delo; nič manj dragocena njegova zapuščina je njegova velika osebnost, potrebna nam vsem, da se vzravnamo ob njej, kadar smo samotni plamen, z vetrom se boreč, na tla pritiskan, kvišku koprneč.

Danes nam prihaja posebno čna dragocena Krekova lastnost pogosto na misel: njegova brezprimerna svobodoljubnost. Mnogo se je že pisalo o njej in ničesar novega ne nameravamo povedati v teh vrticah. Opozoriti hočemo samo na to, kar je bilo o tem napisanega že v oktobru leta 1917. neposredno po Krekovi smrti:

... samo na solnco svobode uspeva duša in se obvaruje pravne pohabljenosti in hlapčevstva. Ne bom ga pozabil, ko mi je rekel s tisto preprostostjo, ki pride naravnost iz srca, brez najmanjšega patosa, kot bi odprl za hip vrata v kamrico sreč, ki jo pokaže le redkokdaj: »Prostost, to je nekaj, za kar bi rad dal svojo kri... Samo mož s tako iskreno notranjo potrebo po svobodi je mogel postati apostol osvoboditve Jugoslovancev.« (DS 1917. 313.)

Krek je bil naš klasični »pokonec mož«. O ka-

terikoli stvari si ž njim govoril, vedno si imel prijetno zavest: ta mož ti bo povedal svoje je mnenje, iz njega ne bo govoril nikakr oficijeln zastopnik ne cerkve, ne stranke, ne države; pri nikomer se ne bo skušal priljubiti s svojo besedo, služil bo z njo samo svoji in tvoji rasti v objektivnem gledanju vsega sveta. Zdelo se ti je, da nad tem gledanjem materija nima nikake moči — ali vsaj niti oddaleč ne toliko moči, kakor sicer ječimo pod njo povprečni ljudje: jasnosti pogleda mu ne moti ne misel na denar in ne misel na čast. Kakor da ga j esam duh! Vse stori samostojno, neodvisno, po svoje. Tako pa lahko ravna zaradi tega, ker je tako močan. Iz njegove moči se rodi njegova svoboda.

Pa vendar je bil ta možni mož tako majhen, tako otroški, kadar je mislil na to, odkod izvira njegova moč. Takole je zapisal mlademu prijatelju v knjigo ob priliki, ko mu je vezal birmo:

»Moči ti je treba, moči! A pomni! Začetek krepkosti zavest je naše slabosti. Nikoli nikar ne pozabi: kot s prahom se veter igra, tako nam življenje vihra... Ljudje smo betežni in slabi. Močni pa smo v veri v Boga, zaupanje vanj nas krepeča, molitev poguma nam da. Moj Stanko, jutrišnji dan izprosi si, da boš močan!«

Česa si je želel Krek v Jugoslaviji, v tej državi »od Beljaka do Soluna«? Rogulja nam je napisal tozadeven razgovor s Krekom. Krekove končne besede so bile, da naj bo v tej državi mnogo, mnogo svobode.

Brez denarja tudi prosvete ni.

Zanimivo je bilo blagajniško poročilo zveznega blagajnika J. Malešiča. Celokupni denarni promet izkazuje v pretekli poslovni dobi 265.278-45 Din; aktiva izkazuje 73.528-75 Din, prav tako pasiva. Samo za nabavo novih knjig in tisk posameznih zvezkov Prosvetne knjižnice se je izdalo 58.524-90 Din.

Mladinske organizacije

O občnem zboru Prosvetne zveze Izčrpano poročilo o organizaciji fantovskih krožkov v okviru prosvetnih društev mariborske PZ, je podal urednik dr. Vatovec. — Tudi dekliski krožki so se živahno gibal. V teku poletja so bili štirje dekliski tabori, ozir. cerkveni shodi, ki so vsi lepo uspeli in sicer na Gori Oljki, pri Sv. Trojici v Slov. goricah, v Črešnoveh in Rajhenburgu.

Slučajnosti.

Po izvršenih poročilih funkcionarjev se je nato izrekel na predlog revizorjev absolutorij s pohvalo celokupnemu odboru. Pri slučajnostih so

Iz najstarejše hrvatsko-srbske zgodovine

Jože Rus: Kralji dinastije Svevladičev. Najstarejši skupni vladarji Hrvatov in Srbov 454—614. - V Ljubljani 1931. Str. 207. Založba Luč.

Dr. Jože Rus je izdal delo, ki pomeni po nekaterih odkritjih in novih razlagah najstarejših poročil za jugoslovansko zgodovino veliko novost. V nasprotju z vsemi novejšimi srbsko-hrvatskimi zgodovinarji dokazuje, da so najstarejša zgodovinska poročila cesarja Konstantina Porfirogeneta (912 do 959), popa Dukljana (med 1160—1180) in arhidakona Tome (1201—1268) zanesljiva in nam torej kažejo jugoslovansko preteklost v čisto drugačni luči, kakor so nam jo slikali dosedanja zgodovinarji. Pisatelj je obdelal dogodke od časa 454, ko je bila uničena država Atilovih naslednikov, do 614, ko so slovanski naseljniki razdeljali mesto Salona in s tem prišli v posest sedanje Dalmacije.

Glavna novost knjige je, da išče pisatelj začetek hrvatske zgodovine v pred slovanski dobi Dalmacije, v času, ko so stanovali tu vzhodno-germanski Gotje, ki so organizirali prvo hrvatsko državo. Na Balkanu je prebival mogočen narod Gotov, ki je ostal v rimski Dalmaciji, ki je obsegala tudi sedanjo Bosno in Hercegovino, tudi še po odhodu Teoderika Velikega (umrl 526) v Italijo. Cesar Justinijan jih je premagal l. 552, toda ostanki so se še obdržali v goratih dinarskih pokrajinah. Na čelo jim je postavil arhonte iz domačega rodu in ti knezi so vladali Hrvatim in Srbov

ee obravnavali in prinašali važni predlogi za nadaljnje delovanje in poživitev prosvetnega dela, tam kjer je zaspalo. Govorili so med drugimi šentiviški župnik Soklić, Ljudevit Šarlah, kaplan Stakne iz Središča, župnik Magdić od Gornje Kungote, Franc Krepek, Jože Petruš in urednik dr. Vatovec, ki je naglašal, da je treba ustanoviti tudi Zvezo ljudskih knjižnic in Zvezo ljudskih odrov.

Občni zbor je s toplimi in prisrčnimi besedami pozdravil ravnatelj bogoslovja in stolni kanonik dr. Čukala, in zastopnik prevz, vladike dr. Andreja Karlina. Iskrene čestitke sporoča v ime ljubljanske Prosvetne zveze njen tajnik g. Vinčko Zor. Presvetli pomožni škof dr. Tomažič pa je pismeno poslal občnemu zboru svoje pozdrave. Tudi z občnega zbora je bila poslana udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju, ki so jo navzoči sprejeli z živahnim aplavzom.

Novi odbor.

V novi odbor, ki bo vodil mariborsko Prosvetno zvezo, so bili izvoljeni:

Dr. Josip Hohnjec, predsednik; dr. Josip Jeraj, dr. Franc Vatovec, dr. Franc Sušnik, Marko Kranjc, Josip Kovačič, Joško Malešič, Jože Stabej in prof. Potokar, odborniki. Namestniki so: Franc Kolenc, urednik; magr. Ivan Vreže, dekan Gomilišek, ravnatelj Hrastelj, prof. Čajko, prof. Rihtar in Mirko Geratlić. Pregledniki računov: stolni kanonik dr. Jožef Mirt, ravnatelj dr. Kovačec in prof. Živertnik. V razsodišče pa pridejo: dr. Jerovšek, dr. Leskovar, dr. Juvan, dr. Veblo in ravnatelj Barle.

še do 10. stoletja. Po poročilu Konstantina Porfirogeneta se je hrvatska dinastija še do njegovega časa čutila gotoko. Gotje so bili poklicani in izvoljeni narod, iz čigar srede so dobivale slovanske množice organizatorje in voditelje, dinaste in pa plemstvo.

K Gotom se je priselilo v te kraje pred koncem 6. stoletja s Slovenci vred pod vodstvom Avarov še eno gotoko plemo, t. j. Hrvatje, ki so stanovali prej ob spodnji Visli. Hrvatje so se pridružili skozi njih deželo potujočim Slovom in so v zagorski Dalmaciji služili za tolmače pred Goti svojim slovanskim tovarišem. Prehod od avarske državne organizacije do hrvatske, t. j. gotjske, se je izvršil v drugi polovici 6. in prvi polovici 7. stoletja. A ti vladarji niso ne Slovenci, ne germanški Hrvatje, ampak vohodni Gotje. Gotjska tradicija se je ohranila še do popa Dukljana, t. j. do 12. stol.

Med te izsledke je vpletel pisatelj več drugih vprašanj, ki se tičejo zgodovine te dobe, o gotski Dalmaciji, o raznih balkanskih narodih, o bojih za gotsko Zagorje in romansko primorje itd.

Razprava je sprožila celo vrsto vprašanj, ki so postala ob pisateljevih trditvah sporna in bo treba zavzeti stališče do njih.

A. B.

Tragična smrt mladega vajenca

Ljubljana, 26. novembra.

Danes opoldne se je v Vegovi ulici pred goštnico pri »Panju« pripetila težka prometna nesreča, ki je zahtevala smrt mladega fanta. Nekaj minut po 12 se je pripeljal iz Hilscherjeve ulice na kolesu mlad fant, v istem času pa je pripeljal od Kongresnega trga po Vegovi ulici avtobus, ki vozi na Vrhniko. Fant najbrže ni slišal avtobusa, zakaj zavozil je s kolesom naravnost na Vegovo ulico.

Avtobus se je zaletel v kolesarja od strani in ga vrgel na tla, tako, da je šlo eno kolo avtobusa fantu naravnost čez glavo. Kolo je odletelo v stran ter je ostalo nepoškodovano, fant pa je obležal na tleh mrtve. Mislil, da se da fantu še kaj pomagati, je nekdo telefoniral po reševalni avto, ki je res prišel, vendar pa reševalni avto ni prevzel fanta, ker je bil že mrtve. Pogled na mladeniča je bil grozen. Fant je ležal v mlakuži krvi, iz glave pa mu je tekel velik curek krvi.

Prišla je policijska komisija, ki je fanta dala zaviti v vrečo in ga prepeljati v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Ugotovila je tudi identiteto fanta: ponesrečen mladenič je 16-letni kloparski vajenec Jožef Mahkovec, doma iz Zgornjega Kašlja. Mladenič je iz revne delavske družine. Njegov oče je imel devet otrok, od katerih je sedaj živih še pet, šest je bil nesrečni Jožef. Mladenič je bil upanje svojih staršev, ki bi radi videli, da bi kaj zaslužil in s svojim zaslužkom podpiral družino. Sedaj pa jim je to upanje ugrabil nesrečni slučaj. Policija je zaslila tudi šoferja in odinega očividca, nekega majhnega šolarja z Grabna. Kdo je zakrivil nesrečo, bo dognala še preiskava.

Policijska komisija, ki je zaslila več prič, med temi omenjenega 10-letnega dečka, ki je s ceste gledal, kako se je nesreča pripetila, dalje potnike avtobusa, med temi tudi ravnatelja Kmetške posojilnice na Vrhniki Franca Jurca in šoferja samega Ivana Wiesbauerja, ki je tudi solastnik

podjetja ter še druge priče, je o nesreči ugotovila naslednje:

Avtobus, ki ga je šofiral Wiesbauer sam, je vozil pravilno po desni strani. Iz Hilscherjeve ulice pa je privozil na kolesu Mahkovec, ki je odhajal z dela. Mahkovec je hotel pot nadaljevati najbrže v Knežo ulico. Zato je hotel prehiteti avtobus. Zavil je v loku na desno, da bi prehitel avtobus pot. Mahkovec svojega kolesa tudi ni mogel v teku ustaviti, ker ni imel zavore. Tik pred avtobusom pa je Mahkovec izgubil oblast na kolesom in mu je kolo na vlačnem pesku spodrsnilo. Kolo je odletelo na desno stran. Mahkovec sam pa je padel z glavo naravnost pred avtobus. Prednje kolo avtobusa je šlo Mahkovcu čez glavo. Wiesbauer je avtobus nato ustavil. Nato je telefonično poklical reševalno postajo.

Avtobus ima številko 2—427 in je last podjetja Jugopromet, katerega družabnik je tudi Wiesbauer. Čeprav je očito, da Wiesbauerja ne zadene nobena krivda, vendar je bil Wiesbauer zaslisan na policiji. Prav tako tudi vse priče. Na odredbo zdravniška dr. Avramovića in dežurnega uradnika Keka je bilo truplo Mahkovca prepeljano v mrtvašnico. Jožef Mahkovec je bil rojen l. 1916 v Zadobrovi, stanoval je pri svojem očetu na Studencu 16. Bil je vajenec pri kloparskem mojstru Jankoviču na Rimski cesti 10. Njegov oče je uslužben v Strojnih tovarnah in livarnah. Policija je očetu sporočila žalostno vest in mu izročila tudi kolo. Dobri fant je do 16. leta služil za hlapca, potem pa se je žel učit kloparsstva. Bil je zelo priden fant. Zvečer sta se z očetom skupaj vozila domov na Studence.

Zopet vlom na Ježici

Ježica, dne 26. novembra.

Komaj je izšlo poročilo o poskušenih, pa preprečenih vloh na Ježici zadnji nedelje, že smo danes zvedeli za nov vlom, ki je bil izvršen nočejšnji noč v leseno barako zidarskega mojstra Erjavca. Vlomilec je iz barake pobral mnogo zidarskega orodja in drugega materiala, naposled pa je iz nagajivosti odprl na bližnji stavbi še vodno pipo, da je voda tekla iz vodovoda vso noč. Škoda je seveda velika. Po okoliščinah sodeč, je moral biti vlomilec v to barako kak delavec, ki je bil kdaj zaposlen pri Erjavcu. Prav v zadnjih dneh je vsled pomanjkanja dela na stavbah izgubilo več delavcev zaposlenih pri podjetniku Erjavcu, zdaj pa se je morda kdo izmed njih maščeval. Erjavcu je bilo že poleti enkrat vlomljeno v barako ter so mu vlomilci odnesli več orodja in zidarskega ter stavbenega materiala. Razen tega so mu tedaj nekateri nepošteni Bosanci, ki so prenočevali v baraki, ponoči prodajali cement iz barake.

Prejšnji teden je bilo vlomljeno tudi pri Koscu na Ježici. K njegovi osamljeni hišici na polju se je priplazil neznanec ter hotel skozi okno vdreti v hišo. Koščeva žena, ki vsled nedavno prestane hude bolezni zelo slabo spi, je čula ropot zunaj hiše. Vstala je in šla pogledat. Vsa v strahu je zapazila, kako se neznanec plazil skozi okno, ki ga je bil že vlomil. Ko je žena zavpila nad njim, je seveda takoj zbežal.

Ti ponavljajoči se vlomi na Ježici dajo ljudem dovolj misli. Vsi so v strahu in v skrbeh. Zakaj po tej vztrajnosti in predrznosti, ki jo vlomilci zlasti v zadnjem času kažejo v bližnji naši okolici, nihče prav ne ve, kdaj tudi njega ušega doleteti kakšna podobna nevarnost.

Fotoamaterji!

Vse fotopotrebščine dobite v

Jugoslovanski knjigarni

o Ljubljani Zahtevajte cenik!

Kaj pravite?

Parkrat sem čital v Vašem listu upravičeno kritiko glede nemoralnosti raznih inšeratoev v nekem tujakšnem dnevniku. Na kratko Vam sporočam, kaj sem pred kratkim slišal. Na cesti me je ustavila uradnica, ki je radi likvidacije firme, pri kateri je bila zaposlena, že 3 mesece brez službe. Prosila me je, ali bi mogel vsem za kakšno prostost mesto v kakem podjetju. Žal sem ji moral odgovoriti, da ne vem. Svetoval sem ji pa, naj inserira v tujakšnih dnevnikih, naka mi je odgovorila, da je že izdala za inšerate zadnji denar, a uspeh je bil sledeči:

1. Na inšerat, za katerega je plačala 30 ali 40 dinarjev, je dobila pozicijo od nekega gospoda, naj se ta in ta dan zglasi pri njem. Z upanjem v srcu, da se ji bo moglo vendarle posrečiti dobiti, pa naj si bo še tako skromno službo, se je zglasila določenega dne pri tem gospodu. Ko se je predstavila, ji je brez ovinok povedal, da jo je pripravljen sprejeti v službo, a pogoj je, da mora pri njem stanovati, češ, da je star samec itd. — Končno se je dostavil: »Saj me razumete kaj mišlim, kaj ne?«

2. Na inšerat v dnevniku »Jutra« z dne 10. novembra 1931, ki se glasi: »Kontoristinjo, zmnožno pravilne nemšine, sprejemmo. Ponudbe na oglasni oddetek Jutra pod šifro »Navedbe 220«, je ista uradnica predložila ponudbo in prosila za prostost mesto. Dne 12. XI. t. l. je prejela odgovor, kjer pravi ponudnik med drugim, da je samec, da bo sprejel samostojno gospodinjico, ki mu bo, ker nima žene, v vsakem oziru tudi namesto nje. — Odgovor na oglasni oddetek »Jutra«.

Gospod urednik! Komentarija ni treba. Kam to vodi, ilak veste. Opozoriti sem Vas le hotel, da se nemoralna ne propagira samo v zloglasni rubriki »Dopisi«, temveč tudi v rubriki »Službe dobijo«. Brezvestnežev, ki izkoriščajo obupni položaj mladih deklet brez službe, je vedno več. Posejte mi, gospod urednik, ali se tem ljudem ne bi moglo stopiti na prste? Ali se ne bi dalo to vprašanje obravnati v Vašem cenj. listu z malo večjo odločnostjo in energično pozicijo drž. pravdnikstva, naj enkrat za vselej obravnajo vsaj s propagatorji prostitucije v tisku, ker je to njegova dolžnost?

Pa ne le državni pravdnik! Ali ni po vsem povedanem jasno, da bi moralo lastništvo »Jutra« izbrisati iz svojega lista listo zloglasno rubriko, v kateri si javno namigujejo razne gozdenice iz šišenskega hriba in »gospodje« pohotneži iz mesta? Ravno ta rubrika je dala povod, da sedaj celo drugi oglašni niso več varni pred to okuženo gospodo s ceste in podzemlja!

In končno! Stear upravitelje vseh pošteni listov bo, lečno kontrolirati tudi svoje brezimne oglaševalce malih oglasov, o katerih ni enaprej jasno, da so pošteni!

Stear vse javnosti bodi, da pomelema s to sodrgo in da obveščamo uboga brezposelnega dekleta pred luknjo »gospodji«, ki spadajo v kriminal!

Služna je odgovornost tistih, ki bi to lahko preprečili, pa molče k več ali manj jasemu poziciju za prostitucijo, blodništvo in nemoralnost! Caveant consules!

Ljubljansko gledališče

DRAMA

(Začetek ob 20.)

Petek, 27. novembra: Zaprti.
Sobota, 28. novembra: TRIJE VASKI SVETNIKI. Znižane cene. Izven.
Nedelja, 29. novembra ob 20: PRI BELEM KOJČKU. Znižane cene. Izven.
Ponedeljek, 30. novembra: Zaprti.

OPERA

(Začetek ob 20.)

Petek, 27. novembra: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Red A.
Sobota, 28. novembra: DEZELA SMEHLJAJA. — Opera. Premijera. Izven.
Nedelja, 29. novembra ob 15: VIKTORIJA IN NJEN HUZAR. Znižane cene. Izven. — Ob 20: PRO-DANA NEVESTA. Znižane cene. Izven.
Ponedeljek, 30. novembra: KNEZ IGOR. Slavnostna predstava. Red C.

Sprememba opernega repertoarja. Vsled od-sotnosti g. Rumpala ni moglo današnja vprizoritev Wagnerjeve opere »Večni mornar«. Zato se poje drevi ob 20 opereta »Viktorija in njen huzar« v običajni zasedbi za red A. Abouenti reda D dobe svojo operno predstavo sredi prihodnjega tedna.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Petek, 27. novembra: Zaprti.
Sobota, 28. novembra ob 20: ZENITEV. Premijera.
Nedelja, 29. novembra ob 15: SLABA VEST. — Ob 20: PTICAR.

Kulturni obzornik

OPERA

Konjovič, Košana.

Zadnja operna premiera je pokazala Petra Konjoviča opero v petih slikah, »Košano«.

Moderni individualizem je pokazal v umetnosti nebroj folklornih snovi in form. Temu, mislim, ni glavni vzrok samo v izrazito nacionalističnih težnjah po ovekovečenju lastnega etnografskega tipa, nego tudi v čutnih težnjah impresionizma, ki je rabil originalnih barv in ritmov in občutij in je zajemal v čedalje jačjo eksotiko ter odkril »primitivno« in »arhaično« glasbo in posnel plesne zamorce in izčrpal folklorne posebnosti vseh narodov v svoji težnji po vedno novih čutnih dražljajih in originalnih efektih. Zdelo pa me, da bi narod poznal svojo nacionalno opero, se je pokazala že v romantiki in odličje smo videli pri vseh narodih takšne poizkuse. Vzameš si snov iz naroda, ljudske noše pokažeš in v ljudsko glasbo posežeš po motive in če si pokazal kaj novega, si uspel. Toda tako lahka stvar ni, kajti samo s temi zunanjimi sredstvi nastane lahko muzej, ne pa tudi nujno umetnina, ki prepriča natančno in se posreči kakemu Smetani ali Musorgskemu ali Janáčku, stotini drugih pa ne. Zlasti naši, za folklor tako vneti lužni bratje so že marsikateri takšen eksperiment izpustili preko odr, pa se ni držal in amo se danes skoro navadili z nekim predsodkom obiskavati opere, o katerih je povedala reklama, da so »narodno pobarvane«.

No, »Miloševa ženidba« od Konjoviča, ki smo jo videli pred par leti, je razočarala po svoji dramski nezrelosti. S predsodkom sem šel poslušati »Košano«, pa moram reči, da je glasbeno dosti zrelejša od Miloša, dasiravno je ne bi primeril Borisu ali Prodanu, kakor to dela reklama v Gle-

Otvoritev tramvaja v St. Vid

Sobota, 28. november, bo pomemben dan za občino St. Vid nad Ljubljano in okolico. Ta dan bo slavnostna otvoritev električne cestne železnice iz Ljubljane v St. Vid, ki tako postane predmestje Ljubljane. Seniška občina se je zavedala, kako velikega pomena je za njeno prebivalstvo dobra in hitra prometna zveza z Ljubljano. Za mizarstvo, ključavničarstvo, strojno, krojaško in druge obrti v šentviški občini bo ta prometna zveza velike vrednosti. Občinski odbor je radi tega z vso vneto podpiral napeljavo tramvaja v St. Vid. Prebivalstvo šentviške občine je zelo hvaležno občinskemu odboru, maloštevilni družbi pa za hitro izvršitev te prepotrebne prometne naprave.

Slavnostna otvoritev se bo vršila po sledečem sporedu:

Ob 15 pozdravi župan občine Zg. Šiška g. Ivan Zakotnik ljubljanske goste pri rembzi.
Ob 15.30 je odhod od remize do meje šentviške občine pri g. Rožancu na Trati. Tu pozdravi župan šentviške občine g. Valentin Babnik došle goste v imenu občine.

Nato se bo formiral spreved, za njim pa bodo vozili vozovi električne cestne železnice goste. Na koncu proge v St. Vidu, pri Logarju, bo blagoslovil g. dekan Valentin Zahrel vozove in progo. Po blagoslovitvi gredo povabljeni gostje k mali južini in prosti zabavi v »Dome«, drugi gostje iz Ljubljane in domačini se pa porazdelijo po gostilnah v St. Vidu, kjer se lahko zabavajo na svoj račun do polnoči, ko odpeljejo v Ljubljano zadnji vozovi. Zvečer bo St. Vid razsvetljen.

Kaj bo danes?

Drama: Zaprti.

Opera: »Viktorija in njen huzar«. Red A. Union, verandna dvorana: Predava g. B. Jakac: »Moji vtisi iz Amerike.« Predavanje pojasnjuje film. Ob osmih.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek. Resljeva cesta 1; mr. Bohinec ded, Rimska cesta št. 24 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41.

PRI ČADU pod Rožnikom vsak teden, soboto in nedeljo SVEŽE KOLINE!

1. december. AA. Kraljevska banska uprava dravske banovine objavlja: 1. december praznujemo kot državni praznik zedinjenja troimenega naroda Srbov, Hrvatov in Slovencev v enotno državo pod žezlom dinastijske Karadjordjevičev. V ta namen bo na ta dan ob 10 v tujakšni stolnici sv. Nikolaja zahvalno cerkevno opravilo, kjer se bo zapela zahvalna pesem z ustreznimi molitvami. V pravoslavni kapeli se vrši služba božja istega dne ob 9, v evangelijski cerkvi pa ob 10. Na vseh državnih uradih kakor tudi na zgradbah uprav javnopravnega značaja morajo biti izbočene državne zastave, v mestih in trgih pa morajo vsi lastniki zgradb izbočiti državne zastave. Istega dne sprejema od 11 naprej v banski palači (Bleweisova cesta 10) ban dravske banovine poklonitve in čestitke.

Časnikarski koncert je postal v zadnjih letih v Ljubljani prireditve, ki bi jo Ljubljana gotovo pogrešala, če bi slučajno kakšno leto odpadla. Da se letos to ni pripetilo, je poskrbel posebni odbor ljubljanskih časnikarjev, ki je z vestnimi pripravi poskrbel, da bo tudi letos prireditev nad vse sijajno izpadla, tako da bo občinstvo v vsakem oziru prijetno presenečeno ter povsem zadovoljno. S časnikarskim koncertom se v Ljubljani prične vsakoletna zimska družabna sezona in umevno je, da mora biti ta otvoritev nad vse sijajna in bleščača. Občinstvo opozarjamo, da naj si preskrbi pravočasno vstopnice v predprodaji, ker bodo gotovo že v predprodaji razprodane.

Satnerjev koncert. Najlepše proslavite 80-letni jubilej našega priljubljenega starosta slovenskih skladateljev, če se udeležite koncerta Pevske zveze, ki se bo vršil na njegov rojstni dan 29. t. m. ob štirih popoldne v Unionu. Peli bodo združeni zbori njegove najlepše skladbe, deloma vokalno, deloma z orkestrom. Sodeloval bo pomnožen orkester dravske divizije. Opozarjamo na koncert posebno goste z dežele, ki bodo imeli izvrstno zvezo vlakov z vseh strani. Vstopnice v unisoni trafiki.

VIII. prosvetni večer, ki bo danes ob 8 zvečer v verandni dvorani Uniona bo veljal Ameriki. Mnogo je naših rojakov našlo večjo ali manjšo srečo v daljni Ameriki. Zveze z njimi so v zadnjih letih precej prenehale in se v novejši dobi skušajo zopet poživeti. Redki pa so oni inteligenti, ki so

šli v Ameriko in si na licu mesta ogledali ondote razmere. Eden izmed redkih je bil tudi g. Božidar Jakac, naš odlični slikar, čigar razstava je pričala, da je zasel bistvo amerikankega življenja. Predavanje, ki ga bo imel nocoj, na mbo nudil pogled v ondote razmere in s pomočjo filma, ki bo istočasno predavanje, bomo občutili utrip Newyorka, največjega mesta v Ameriki, obiskali pa bomo tudi Cleveland, kjer živi največ naših rojakov. Tudi krasni slapovi reke Niagare bodo občinstvo očarali. Predprodaja vstopnic v Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 5.

Gledališka predstava v Rokodelskem domu. V nedeljo, 29. novembra ob pol 8 zvečer bo v Rokodelskem domu, Komenskega ulica št. 12, predstava nove igre »Logarjeva sinovca«. Ker so bile vse letošnje prireditve v Rokodelskem domu zelo dobro obiskovane, je pričakovati tudi v nedeljo zvečer obilne udeležbe. Vstopnice bodo na razpago v predprodaji v soboto zvečer in v nedeljo popoldne v Rokodelskem domu.

Ob 30-dnevni dr. Edvarda Slavika bo v nedeljo 29. nov. ob pol 10 popoldne v križevniški cerkvi sv. maša zadušnica, ob 10 pa komemoracija v Trgovskem domu.

Društvo »Pravnik« v Ljubljani vabi svoje člane na spominsko slavnost za pokojnim dr. Slavikom Edvardom, v nedeljo dne 29. t. m. ob 10 popoldne v dvorani Trgovskega doma.

Rupel-Ravnikov komorni večer. Drevo točno ob 8 bo v Filharmonični dvorani komorni koncert, katerega izvajata violinist Karlo Rupel in pianist prof. Janko Ravnik. Oba umetnika sta porok, da bo nocojšnji komorni večer na visoki umetniški stopnji, dogodek posebne vrste v letošnjem koncertnem življenju. Program, ki ga izvajata, je za Ljubljano deloma popolnoma nov in izredno interesanten. Na sporedu je Mozartova Sonata v g-duru, Cortije Andantino con variationi, Tansmanova Sonata in Schulhofova Sonata. Program je skrbno izbran, tako za prijatelje klasične kakor tudi moderne glasbe. — Občinstvo opozarjamo in najvjudneje vabimo na ta umetniški večer. Številni obisk naj da umetnikom pobudo za nadaljnje udeleževanje na koncertnem polju. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni, sedežev vseh vrst in cen je še dovolj na razpolago.

200 pevcev in 40 godbenikov nastopi pri velikem koncertu Pevske zveze v nedeljo 29. t. m. ob 4 popoldne v počaščenje velikega skladatelja p. Hugolina Sattnerja, ki izpolni v nedeljo 80. rojstni dan svojega dela in truda prebogačega življenja. — Vstopnice dobite v Unionu v trafiki. Sedeži od 30 din navzdol.

Križanska moška in mladeniška Marijina družba vabi svoje člane k slovesnemu zadušnemu opravilu za rajnega sobrata g. Marka Kostanjevca, ki bo jutri v soboto ob šestih jutraj.

Seja stolne prosvete se vrši drevi ob 8 v Jugoslovanski tiskarni.

Društvo sv. Marte ima v nedeljo ob 5 popoldne redni mesečni sestanek.

Omejitev voznega prometa v Selenburgovi ulici. V smislu sklepa občinske uprave ljubljanske z dne 17. julija 1931 preprope uprava policije na podlagi št. 11. točka 6 uredb min. za notranje zadeve z dne 8. oktobra 1929, Ur. l. št. 435-111 ter št. 67. zak. o notranji upravi z dne 19. junija 1929, Ur. l. št. 313-76 — 1. v Selenburgovi ulici vse promet z vprežnimi tovornimi vozovi in tovornimi avtomobili s polnimi gumi. Istotako so prepovedani prikolpni vozovi k tovornim avtomobilom. Izvzeta so pa vozila za lokalne potrebe v tej ulici. 2. Postajanje v Selenburgovi ulici je za vsa vozila prepovedano, razen v toliko, kolikor je za vstop in izstop nujno potrebno. 3. Omejitev prometa na Aleksandrovi cesti se ukine. Prestopke te odredbe bo policijska uprava kaznovala po št. 69. cit. zak. o notranji upravi z globo od 10 do 500 Din, oziroma zaporom od 1 do 10 dni.

Pisarne mestne elektrarne so se deloma že preselile v nekdanjo Mahrovo hišo, ostali oddelki se bodo po pozneje, ko se izselijo stranke, ki jim je bilo v tej hiši stanovanje za februar odpovedano. Elektrarna bo zavzemala potem prostore v prvem nadstropju. Upravni odbor z načelnikom g. Fr. Orehekom je imel te dni sejo in je eden od gospodov, kakor čujemo, sprožil vprašanje, bi li ne kazalo nastaniti vsa mestna podjetja, t. j. pisarne elektrarne, vodovoda, plinarne (?) l. dr. v Mahrovo hišo, kjer bi jim načeloval »centralni komercialni ravnatelj«, z mesečno plačo 1. ali II. uradn. skupine. Večina odbornikov pa baje ni bila tega mišljenja.

Vrednost Mahrove hiše. Kakor smo zvedeli, je Mahrova hiša cenjena na 1.600.000 Din.

Zidarska dela in zima. Ta mesec ima le še majhen del zidarjev pri novih stavbah delo in zaslužek, prihodnji mesec pa nastopi tudi za te štirimesečna nezaposlenost.

Sneg »vohajoc«. Zerjavi in divje gosi so že odjadrale na jug, nekaj se jih je pa še v hrvaških in slavonških močvirjih zaskanilo. Kosi, se-

Miklavžev večer v Unionu

dne 5. decembra ob 7 zvečer

Vstopnice naj si skuša vsakdo preskrbeli že v predprodaji, ki se odpravi v Unionu pred veliko dvorano že v torek 1. decembra ob 9 popoldne, in izraja ta dan do 13. Kdor želi posetiti to veličastno prireditve, naj si pravočasno preskrbi vstopnice že v predprodaji.

nice in ščinkavci so pa že pribežali iz gozdov na vrtove k hišam, čopasti škerjanece skače po njivah in cestah in išče čivkajoč hrane po raznih živalskih odpadkih in smeteh, vreme pa postaja oblačno in dolgočasno. Vse prerokuje: »Po snegu dišijo vrhovi gora in planin ga že imajo, v dolino ga dobimo, kakor znaki kažejo, za — Miklavža! Tudi letos bosta zima in mraz marsikoga, ki se ne bo pravočasno založil z drvi in premogom, neprijetno prehitela!«

Vrazov trg sedaj planirajo. Hodnik ob farovškem zidu je za prvo silo urejen. Dovor smeti in raznega materiala na ta trg je ustavljen.

Dva strokovna filma o tehniki avtogenega varenja in rezanja v skupni dolžini 1500 m, se bosta predvajala drevi ob šestih v Kinu »Dvor«. Filma, ki sta last Tivornice za dušik d. d. v Rušah pri Mariboru in katera bo tolmačil inženjer tvornice g. Leo Knez, sta tehnično na višku ter vsled tega našemu občinstvu, ki se za avtogeno tehniko zanima, priporočamo, da si jih ogleda. Vstop je brezplačen.

Občni zbor zadruge Služkinjski dom v Ljubljani bo v nedeljo, dne 6. decembra t. l. v dvorani Rokodelskega doma in sicer ob pol petih popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva; 2. Poročilo o izvršeni reviziji; 3. Poročilo nadzorstva; 4. Odobrenje računov za leto 1930-31; 5. Nadomestna volitev načelstva in nadzorstva; 6. Služajnosti. — Odbor.

V nedeljo pred Sv. Miklavžem, dne 29. t. m. smejo biti trgovine ves dan odprte. — Načelstvo gremija trgovcev.

Sadjarji in vrtnarji, člani ljubljanske podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva naj ne pozabijo, da se vrši podružnični občni zbor v soboto, 28. t. m. ob 20 v Mrakovih restavraciji na Rimski cesti. Udeležite se ga polnoštevno!

Ljubljanskim moškim zborom. Drevo vsi v Glasbeno Matico ob 8 k vaji. Prinesite a seboi Mohorjevo pesmarico II. del. Hubadova župa JPS.

Akademik je izgubil listino z manjšo vsoto denarja, z akademsko legitimacijo na ime Ed. Marion ter legitimacije raznih drugih organizacij. Pošten najditelj se prav lepo prosi, da najdeno izroči proti nagradi pri vratarju univerze.

»Skrivnostna dama«. V gotovem časopisu se stalno pojavljajo razni mali oglasi z gesli, kakor »Skrivnostna dama«. »Neznana črnolaska« itd., pod katerimi se dostikrat skrivajo dvoumnosti in moralne nepravilnosti. Taki oglasi dostikrat uničuje srečo rodbin. V zahodnem delu mesta prebiva mlad zakonski par, ki pa nima srečnega življenja. Žena je namreč nekoliko histerična ter ima razne muhe. Rada namreč odgovarja na vabila s takimi gesli, kakor smo jih navedli. Predvčerajšnjim se je mlada žena zastupila in jo je moral reševalni voz prepeljati v bolnišnico. V bolnišnici so ji življenje še rešili. Pri njej so našli več poslovnih pisem in tudi neko pismo, ki govori o podobnem inšeratu z geslom »Skrivnostna dama«. Nemara se bo žena spametovala, ko jo izpuste iz bolnišnice.

Prvovrstno goveje meso po 6-8 Din se prodaja pri Antonu Ponikvar, stojnica na Vodni-kovem trgu.

Otok padel v kotel vrelega kropla. Včeraj popoldne se je v Stepanji vasi 68 pripetila težka nesreča, pri kateri se je ponesrečil 3-letni Branko Videnič, sinček plesarskega pomočnika. Doma so krali prašiča in mali Branko je moral sveda gledati, kako to gre. Pogledal je v kotel, kjer so se kuhale klobase in padel notri. Opeknel se je po vsem životu, tako, da so ga morali prenesti v bolnišnico. — Razen njega je včeraj bolnišnica sprejela še 24-letno Frančiško Finkovo, prešivalko iz Trčiča. Ta je včeraj v samomorilnem namenu pila octovo kislino. V bolnišnici je že izven nevarnosti.

Tatvine cementa. Mestni stavbenik Hugo Schell je odkril velike tatvine cementa, ki so se vršile ves čas letošnje slavnstne sezone v njegovem skladišču v baraki na novi stavbi tovarne keksov v Zgornji Šiški. V tem skladišču ima Schell vedno po 600 do 700 vreč cementa. Nekateri nepošteni delavci so kradli ta cement in ga prodajali raznim posestnikom v bližini. Neki pošten delavec je že pred meseci opozoril predelavca, da se dogajajo tatvine, vendar pa se zato nihče ni zmenil. Kakor vsaka stvar, je prišla končno na dan tudi ta. Schell je ugotovil, da ima okoli 4000 Din škodo. Tatovi so mu namreč odnesli nad 100 vreč cementa. Težko je v tej zadevi kompromitiran neki posestnik iz Zg. Šiške, ki je kupoval ukradeni cement.

Sem našel poročeno — Prestal, sam Bog ve, kaj! Tudi Henoh Arden je mornar: Da bi služil mladi ženi in otrokom kruha, gre s trgovsko ladjo v daljni vzhod. Na povratku se ladja razbije; Henoh živi deset let sam na samotnem otoku. Zena ga ljubeče pričakuje. Slednjič, ko že ne more več upati, privoli v nov zakon s požrtvovalnim Henohovim prijateljem Filipom. Končno se pa Henoh vrne: neboljzen, vsem nepoznan. Vidi ženo poročeno. Pa se ne izda. Tudi trpi kot pristanjski delavec. Lahko bi tudi on dejal: »Prestal sem Bog ve kaj!« Šele po smrti zvedo za skrivnost tihega moža.

Pesnitev ima v izvorniku samo 915 verzov. V zadnjih treh pravi Tennyson kratko:

Tako ta možna duša je odšla.

A v dan pokopa pristanjsko selo pogreb je videlo kot nikdar prej.

Tisti molčeči dnevi — nekako eno leto — ko živi Henoh v bližini ljubljene žene in otrok nepoznan, so kakor tiha, tožna melodija na orglah; zadnji trije verzi pa doné mogočno, kakor da pojo vsi registri, vse fanfare — ob zmagi nad seboj!

Ce hočeš, čitatelj, spet enkrat občutiti to, kaj je resnično trpljenje, obenem pa, kaj se to pravi: možna duša, čitaj to kratko pesnitev! — Pesnitev je eden najlepših biserov svetovne književnosti, prevedena že davno v druge jezike. V našo materinščino jo je prevedel zdaj J. Debevec. (Kak starejši prevod nam ni znan.) V srbski jezik je Henoh Ardena prevedel že l. 1880. J. Jovanović Zmaj. L. 1927. je srbski prevod naše prosvetno ministrstvo (SN br. 23.921, 12. jul.) določilo kot privatno čtivo za 5. gimn. razred. — Slovenski prevod se dobi v zalogi Vigradi (Ljubljana, Ljudski dom) trdo brošura za 8 Din; v knjigarnah slane 10 Din. Naroda se po dopisnici ali osebno. Ako bi dijaki naročili skupno vsaj deset izvodov, jih dobe po 7 Din.

Dnevna kronika

Koledar

Petek, 27. novembra: Virgilij, škof; Bernardin Poški.

† Dekan Ivan Jurko

Maribor, 26. novembra.

Danes je prispela iz Gradca tužna vest, da je tamkaj umrl starotški dekan g. Ivan Jurko. — Blagi pokojnik je v zornu in s svečeniško vnemo deloval v vinogradu Gospodovem ter je bil svojim starotškima faranom ljubljeno oče. Rojen je bil dne 9. junija 1875 pri Sv. Lovrenču na Pohorju. Kot tak si je ohranil do konca svojega življenja pohorsko iskrenost, značajnost in plemenitost. Mašniško posvečen je prejel 25. julija 1898. Kot kaplan je služboval najprej v Slivnici pri Celju in v Zsumu. Zupnikoval je v Pamečah pri Slovenjgradcu, od leta 1919 pa v Starem trgu pri Slovenjgradcu ter je od 1. septembra 1929 tudi vodil dekansko posle starotške dekanije. Leta 1921 je bil imenovan za svoje dušnopastirske zasluge za knezoškofjskega duhovnega svetovaleca.

Bodi plemeniti duši ohranjen svetel spomin! Zalujotim naše prav globoko in iskreno sožalje. — Glede pogreba še nimamo točnega obvestila ter ga bomo pravčasno objavili.

† V Stari Loki je umrla mati gg. vseučiliških profesorjev dr. Aleša in dr. Franceta Ušeničnika. Pogreb bo v soboto ob 9 v Stari Loki. Svetila ji večna luč! Gospodoma sinovoma naše iskreno sožalje!

† V Škofji Loki je v uršulinskem samostanu dne 25. t. m. ob 23 umrla s. Jakobina Marinka, učiteljica. Blaga pokojnica je bila 10 let redovnica. Vsa leta je bila bolehnica. Lani se je vpisala na ljubljansko univerzo pa je kmalu nato resno zbolela. Sedaj jo je smrt rešila hudega trpljenja. Rodila se je na Dobrovi, njena mati živi pri drugi hčerki, učiteljici v Preski, brat je na prof. na III. državni realni gimnaziji v Ljubljani. Pokopali jo bodo danes popoldne ob pol 4. Bog ji bodi obilen plačnik!

† Na Vranskem je dne 25. t. m. nenadoma umrl g. Oset Fran ml., veletrgovca in konjeniški kapetan v rezervi. Pokojni je sin ugledne rodbine Osetove na Vranskem. Star je bil šele 39 let. Pogreb bo v soboto ob 10 popoldne. Blag mu spomin! Zalujotim naše iskreno sožalje!

† Na Izakah je umrla g. M. Grobljar, roj. Ravniki. Pogreb bo danes ob 10 na pokopališču Sv. Jurij-Izlake. — Svetila ji večna luč!

† V Ljubljani je umrl g. Viktor Furlan iz St. Vida pri Stični. Pokopali ga bodo v soboto ob dveh popoldne na pokopališču pri Sv. Križu. Naj v miru počiva! Zalujotim naše sožalje!

Osebnosti

Teološka fakulteta je v seji fakultetnega sveta dne 20. nov. noštrificirala doktorski diplom g. dr. Janeza Janžekoviča in dr. Vilka Fajdige, ki sta promovirala za doktorja teologije na pariški univerzi Institut catholique. Obema doktorjema iskreno čestitamo. Dr. Janžekovič predava filozofijo na bogoslovnem učilišču v Mariboru, dr. Vilko Fajdiga pa je kaplan v Škofji Loki. Pripominjamo, da sta oba gospoda z ozirom na visoko znanstveno kvalifikacijo njihovo disertacijo bila promovirana v Parizu magna cum laude.

1. decembra časnikarski koncert v „Unionu“

Kozolec pogorel

Ogenj podtaknila zlobna roka.

Begunje pri Cerklju, 25. novembra.

V noči 24. t. m., kmalu po polnoči, je začelo goreti v kozolecu g. Fr. Rožanca, čevljarja iz Begunj. Kozolec je bil vezan s štirimi okni, pokrit s cementno opeko in pred par leti postavljen. Ker stoji kozolec na samem, ni bilo nevarnosti, da bi se ogenj razširil na druga poslopja. Najprej so opazili prebivalci bližnjih hiš, tudi nočni čuvaj je opazil in sporočil lastniku, ki je ves prepaden šel na pogorišče. Rešiti se itak ni dalo ničesar.

Za dolgo vrsto let pri nas ni gorelo. Kdo je zažgal, se ne ve. Ljudje pravijo, da je zvečer tam v bližini dišalo po bencinu. Torej je ogenj najbrž podtaknjen. Vendar se bo orožnikom težko posrečilo izslediti požigalca. — Lastnik je sicer zavarovan, vendar je le težko, posebno danes, ko je tako huda za denar.

Mlada tatinska tolpa

Ljubljana, dne 26. novembra.

Včeraj smo poročali, da je policija v kratkem času izsledila šest mladih ljudi, vendar pa je dva izpuštila, ker s tatvinami nista imela nič opravka, temveč sta imela le smolo, da sta se poznala s temi tatitci. Prijeli tatitci so: 20letni Severin S., njegov brat 17letni Silvester S., 17letni Franc T. in 17letni Stanko J. Brata Severin in Silvester sta stanovala pri svojem krušnem očetu, katerega sta tudi okradla. Ukradla sta mu več oljnatih slik in pet gramofonskih plošč.

Dalje so mladi tatitci ukradli magistratnemu uradniku Lojzetu Sedeju nekaj obleke in perila ter knjig v vrednosti okoli 1000 Din. Ing. Radko-liću so ukradli nekaj obleke v vrednosti 900 Din. Dalje so ukradli več dijakov. Še pred tednom dni pa so izvršili neko tatvino v Kamniku, kjer so v neki trgovini izmaknili 180 Din gotovine. Na Brezovici so iz gostilniške sobe ukradli dve žepni uri. V Streliški ulici so pri neki stanki ukradli ročni kovček, v katerem je bilo več oblačil. V prostorih radijske postaje so ukradli uro stoparico. Severin se je poskušal tudi v tatvinah po šolah. Šel je v gimnazijo v Gajevi ulici in je tam izmaknil lep plašč. Na stopnicah pa ga je srečala žena sluge in ga ustavila. Fant je plašč odvrgel in pobegnil. — Sploh je bil Severin glavni tat. Kradel je največ sam, njegovi tovariši pa so mu bili za stražo. Fantitci so pokradene predmete prodali in izkupi-

šek zapravili za kino, cigarete in podobno. Največ tatvin so izvršili fantitci po raznih gostilnah, kamor so hodili beračiti, vedno pa so gledali, kaj bi mogli zbraven ukrasti.

Zapeljane žrtve kina in šundromanov je policija že oddala sodišču.

Ostale vesti

— 25-letnice smrti Simona Gregorčiča se najlepše spomnite, če posetite koncert Pevske zveze, ki se vrši v nedeljo 29. t. m. ob 4 popoldne v Unionski dvorani. Pevska Zveza priredi koncert na čast najboljšemu glasbenemu tolmaču pesmi »Goriškega slavčka« p. Hugolinu Sattnerju, ki obhaja prav ta dan svojo osemdesetletnico. — Vstopnice dobite v Unionski trafiki.

— Sprememba voznega reda jutranjih vlakov na progi Murska Sobota—Hodoš. Pričnši s 1. decembrom 1931 bo odhajal jutranji vlak št. 8732 iz Murske Sobotke ob 4.40 in prihajal v Hodoš ob 6.03; v obratni smeri bo odhajal jutranji vlak št. 8731 iz Hodoša ob 6.18 in prihajal v Mursko Soboto ob 7.30.

— Strel iz zasede. Na 24letnega progovnega delavca Martina Marna iz Bistrice pri Rušah je bil včeraj popoldne izvršen zagoneten napad. Ko je delal na progi med postajama Ruše—Fala, je nenadoma počil iz gozda strel in Marn je bil težko zadet v nogo pod kolenom. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico. Vzrok napada na delavca še ni ugotovljen, morebiti pa je tudi nesrečen slučaj, ki se je zgodil kakemu lovcu, ko je streljal na divjačino, pri tem pa je zadel človeka.

— Kataričin semenj v Ptuj je bil zelo dobro obiskan. Poznala pa se je denarna kriza. Kupčija je bila zelo slaba. Živine so prignali: 183 konj, 300 krav in telic, 131 bikov in volov. Prodanih je bilo 280 glav. Cene so bile: prvovrstna živina od 4—4.25 Din kg žive teže, druge vrste živina od 3 do 4 Din, tretje vrste pa od 75 par do 3 Din.

— V dveh mesecih ukradel 30 koles. V Zagrebu so prijeli Milana Krkleca, ki je za slepo čeno prodajal skoro novo kolo. Na policiji je priznal, da je kolo ukradel. Priznal je nadalje, da je od 26. avgusta do 16. oktobra ukradel ni manj kakor 30 koles. Policiji je bilo težko najti vsa ta kolesa, ker jih Krklec ni prodajal v Zagrebu, ampak po zagrebški okolici. V par dneh je policija našla pri raznih kmetih 20 ukradenih koles, katere so kupili od Krkleca za ceno 100 do 300 Din. Sedaj policija poziva lastnike, naj pridejo po kolesa.

— Bolne žene dosežejo z rabo naravne »Franz-Josef« grenčice neovirano, lagodno izpraznjenje črevesja, kar večkrat izredno dobrodejno vpliva na obolele organe. Pisatelj klasičnih učnih knjig za ženske bolezni pišejo, da so potrjeni ugodni učinki »Franz-Josef« vode tudi potom njihovih raziskovanj. — »Franz-Josef« grenčice se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

— V pijanosti si prerezal vrat. V novosadski okolici so našli v neki gostilni mrtvega Vasa Ve-

Maribor Požar v gledališču

Maribor, 26. novembra.

Nocoj po 6 je nastal v mariborskem gledališču nevaren požar, ki bi mogel postati naravnost katastrofalni. Okrog 6 so opazili pasanti v Gledališki ulici nenavaden blesk skozi okno v I. nadstropju, kjer se nahaja klavirska soba gledališča in kjer se vsrjo vaje. Po stopnicah in skozi sobo se je začel valiti gost dim, ki je opozoril nastavljenice gledališča na pretečo nevarnost. Zaradi preveč zakurjene peči se je vnela lesena stena, ki loči garderobo bivše Kazine, ki je bila hipoma v plamenu.

V zadnjem trenutku so prihiteli gled. nastavljenici ter s pomočjo hidranta, ki se je nahajal v neposredni bližini pričeli brizgati vodo na gorečo

Zaradi brezposelnosti - pod vlak

Maribor, 26. nov.

Prostovoljno si je končal danes na tračnih koroške proge svoje mlado življenje brezposelni kovač Ludovik Jezernik iz Studencev, star šele 24. let. Ko je privozil ob pol 1 popoldne po koroški progi vlak iz Limbuša, ga je počakal jezernik ob progi kakih 30 korakov stran od Slovenskega gozda ter se vlegel preko tračnic pred prihajajočim vlakom. Kolesa so mu odrezala glavo od telesa tako, da se je držala le še za košček kože, ki pa se je tudi pretrgala, ko so telo dvignili. Nekateri v bližini nahajajoči se ljudje, so opazili namero samomorilčev ter opozorili vlakovodjo, naj ustavi, toda bilo je že prepozno. Predno so prihiteli, da bi nesrečneža rešili in preprečili njegovo nakano, so kolesa vlaka že opravila svoje delo. Vzrok samomora bo najbrže iskati v dolgotrajni brezposelnosti, ki je mladeniča popolnoma strla. Zapušča žalostno in obupano mater vdovo, pri kateri je stanoval.

□ Prvi december v Mariboru. Narodni praznik prvega decembra bo letos praznovan v Mariboru predvsem s časnikarskim koncertom, ki se vrši v Narodnem gledališču. Za to prireditve mariborskih novinarjev vlada med občinstvom veliko zanimanje, saj bo to nekaka revija naših najboljših pevskih zborov in pevcev. Edino na tej prireditvi nastopajo naši najboljši pevski umetniki in pevski zbori skupno in zato je umeven interes, ki se kaže že sedaj za rezerviranje vstopnic. Ker je pričakovati popolnoma razprodanega gledališča, opozarjamo občinstvo, da si oskrbi vstopnice v predprodaji. — Narodna obrana priredi na isti večer proslavo zedinjenja v dvorani Union. Sodelujejo pevski zbori gimnazijev, učiteljske in inženirске šole, učiteljske v koroški in primorski narodni noši z deklaracijami, godbi »Drave« in katoliške omladine; ter drugi. Natančen spored še objavimo.

□ Pontifikalna sv. maša bo ob 8 v ponedeljek dne 30. novembra na praznik sv. Andreja, obenem krstnega patrona nasega nadpastirja dr. Andreja Karlna.

□ »Mariborščice«. V nedeljo ob 16 v Gregorčičevi ulici 18. redni letni občni zbor Mariborščice. □ Kamniški župan ostane. V javnosti se je razširila vest, da je odstavljen župan v Kamnici g. Joško Šket. Kakor smo informirani ta vest ne

siha. Sprva so mislili, da gre za zločin, ker je imel Veseli prerezan vrat. Sedaj so ugotovili, da Vesnič ni bil umorjen, marveč da je postal žrtev nesrečnega slučaja oziroma alkohola. Na neki svatbi se ga je tako napil, da je komaj stal na nogah. Otroci so mu nagajali, on pa je mahal z nožem. Ko je prišel na dvorišče, je z nožem v roki padel in sicer tako nesrečno, da si je prerezal vrat. Hlapec mu je obvezal rano in ga nesel v sobo na posteljo. Ponoči pa se je obveza odvezala in Veseli je izkrevljal. Drugo jutro so ga našli mrtvega.

— Smrt deklice v plamenih. Iz Sarajeva poročajo: Sedemletna deklica Fehima Oblaković se je igrala na vrtu hiše, v kateri stanujejo njeni starši. Ker je bilo mrzlo, je zakurila ogenj in se vrtela okrog njega. Naenkrat je plamen zajel dekličino obleko. Na vpitje deklice je prihitela mati, ki je hitro trgala z nje obleko in gasila ogenj. Vendar pa je bila deklica takole opečena, da je v bolnišnici v groznih mukah umrla.

— Aretiran polični pridigar. Osješka policija je aretirala nekega moža, ki je na neki glavni ulici mesta zbral okrog sebe ljudi in patetično pridigal ter pozival meščane, naj se pridružejo neki novi veri. Na policiji so ugotovili, da je to Franjo Vidaković, mizarski mojster iz Sente in pristaš adventistične sekte. Policija ga je izgnala v domovinsko občino.

— Namesto žganja pil salmijak. V osješko bolnišnico so prepeljali 70letnega Ivana Merka iz Laslova. Mislal, da pije žganje, se je napil salmijaka. Tako se je nehotе zastrupil in bo to usodno pomoto plačal najbrž z življenjem.

— Puška mu je raznesla obe roki. 26letni železničar Mato Mitar iz Komareva pri Sušaku je vozil balo. Na vozu je bilo več ljudi, ki so bili vsi precej vinjeni in so uganjali razne šale. Mato je imel nabasano puško in ko je hotel ustreliti v zrak, je puška eksplodirala in ga tako razmesarila, da so mu morali odrezati obe roki.

— Dajte otrokom za Miklavž veselil in blazilnih knjig! Prva taka je Buschev Čipek in Čapek, polna nedosežno burkastih zgodb in smešnih podob — otroci jih imajo med vsemi ilustracijami najrajši; druga priporočljiva knjiga je Ivanekov svetl večer, ki prinaša sočutne in vzgojne zgodbe polne zdravja in plemenitosti, česar je najbolj potreben današnji čas. Obe knjigi je založila Nova založba v Ljubljani (Kongresni trg).

— Za božično dobo priporočamo našim cerkvenim zborom sledeče skladbe: 1. Adamič K. »Dan žari o polnoči«, 12 božičnih pesmi za mešani zbor, 24 Din. 2. Förster A. 12 cerkvenih pesmi za mešani zbor, 12 Din. 3. Hladnik I. Božična slavospeva za solo, zbor in orgle, 10 Din. 4. Iga. Hladnik. Božične pred in poigre za orgle, 10 Din. 5. Premrl St. Slava Bogu na višini, 10 božičnih pesmi za mešani zbor, 24 Din. 6. Premrl St. Cerkevni moški zbori. Zbirka raznih pesmi za vse cerkvene dobe za moški zbor, 40 Din. 7. Sattner-Premrl. Dve božičnici. Dvoglasna ženska zbor s klavirjem ali harmonijem, 10 Din. 8. Sacherl I. Pastirski iz spanja. 16 božičnih pesmi za mešani zbor naših starejših skladateljev. Part. 36 Din. glasovi a 6 Din. 9. Sacherl I.-Premrl St. Pridi to molit Jezusa. 17 božičnih pesmi naših starejših skladateljev za mešani zbor. Part. 30 Din. glasovi a 6 Din.

— Trdka klavirjev in glasbil Alfonz Breznik se nahaja sedaj na Aleksandrovi cesti 7 v Ljubljani.

— Obleke in klobuke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna Jos. Reich.

steno ter tako preprečili prenaplno širjenje ognja, da je med tem časom prihitela na pomoč avizirana požarna bramba pod poveljstvom načelnika Volerja. Gasilcem se je posrečilo takoj požar omejiti in ga pogasiti.

V Mariboru so se hitro raznesle vesti, da je gledališče v plamenih. Na mesto požara so prišle velike množice ljudi, ki so se pa kmalu vračale, ker so videle, da je nevarnost odstranjena. Materialna škoda je znatna, povzročena pa je največ po vodi, katero so gasilne cevi v obilni meri brizgale v sobo, ki je bila napolnjena z raznim pohištvom in s klavirjem. V neposredni bližini sobe se nahaja prostor študijske knjižnice z obilnimi in dragocnimi predmeti, ki bi bili v slučaju požara neizogibno zgubljeni, ker je bil prostor neposredno ogrožen.

odgovarja resnici, ker je bil g. Šket ponovno pooblaščen za vrnjenje županiških poslov.

□ Mrtvaški zvon. Na Aleksandrovi cesti je umrla v sredo zvečer prevzličarica Ana Ranner, stara 81 let. Pogreb se vrši danes ob 3 popoldne iz mrtvašnice na frančiškansko pokopališče. — Smrt je ugrabila istotako v sredo zvečer kovača državne železnice delavnice Henrika Stropnika v starosti 64 let. Pokopan bo danes iz mrtvašnice na mestno pokopališče ob 4 popoldne.

□ Seja mariborskega občinskega sveta se vrši dne 3. decembra z dnevnim redom: občinski proračun.

□ Nagla smrt znanega godbenika. V delavnici državnih železnic je umrl včeraj popoldne nagle smrti zadet od kapi pisarniški namestnik g. Avgust Weiskler, hišni posestnik iz Studencev v starosti 67 let. Pokojni je bil nameščen v delavnici državnih železnic v Mariboru že nad trideset let ter je bil kot vesten človek ter dobičina splošno priljubljen pri vseh. Bil je tudi splošno znan po celim mestu kot godbenik, ker je bil dolgo vrsto let agilen član železničarske godbe ter je mnogo nastopal tudi v raznih orkestrih v mariborskih javnih lokalih. Pokopan bo prihodnjo soboto na pokopališču v Studencih. Naj počiva v miru, zalujotim pa naše iskreno sožalje.

□ Ustanovitev nove tekstilne industrije v Mariboru. S 1. decembrom izstopa iz Mariborske tekstilne tvornice bivši družabnik in solastnik podjetja g. Löbl. Mariborska tekstilna je sedaj last znanega tekstilnega koncerna Deutsch in Mauthnerja ter spada med največja tekstilna podjetja v naši državi. Obratuje z dvema tvornicama, ena je v Mariboru, druga pa v Varaždinu. G. Löbl, ki je znan širokovnjak v tekstilni stroki, namerava osnovati v Mariboru svoje lastno podjetje.

□ Likol na stavbi Bergove hiše. Z neverjetno naglico se je dvignila stavba nove Bergove hiše na Glavnem trgu od temeljev do tretjega nadstropja. Zidarska dela za letos so v glavnem končana, tudi strešno ogrodje je že skoraj gotovo, tako da bo stavba v najkrajšem času pod streho.

□ Dravski most v novi obleki. Novo lice dobiva dravski most. Čisto so ga ostrgali ter spili rivo, prebarvali ga nato z minijem, sedaj pa so pričeli s končnim baryanjem železne ograje s sivo barvo. Renoviranje mosta izvršuje banovinska uprava, potem pa ga prevzame v svojo rezižo in oskrbovanje mestna občina. Pri baryanju ograje moramo opozarjati na izredno lahkomiselnost mladih fantov, ki so pri teh delih zaposleni. Sede zunaj ograje na tenkih deskah in nepravice, tako da vsak hip v nevarnosti, da v slučaju najmanjše

nepazljivosti strmoglavi v globino in živ krest ga nebi mogel več rešiti iz mrzle Drave. Bilo bi vsekakor umešno, da bi varnostna oblast zahtevala primerno zavarovanje teh fantov pri nevarnem delu.

□ Zgradba tovarne postaje v Hočah je dovoljena. Za to zgradbo bodo prispevali interesi in občine, ki pridejo v postave. Občine so pooblastile Jakobu Florjančiču, župana pri sv. Miklavžu, Antonu Vrhniku, župana v Sv. Hočah, da vodita izvršitev tega gradbenega načrta. Stavbeniki, ki želijo prevzeti to delo, naj pošljejo svoje ponudbe do 28. novembra tega leta enemu izmed zgoraj omenjenih dveh g. županov. Načrt za zgradbo je na ogled pri g. Florjančiču pri Sv. Miklavžu.

□ Poselska zveza ima v nedeljo dne 29. t. m. ob pol 5 popoldne v dvorani Zadrzne gospodarske banke svoj mesečni sestanek. Na sporedu je govor, deklaracije in šaljivi prizor »Na letovisku«.

□ Poročili so se: Valdhuber Franc posestnik in Huber Ema, posestnica v Svečini. Bošak Otmar, krojač in Vidic Marija, zasebnica, Meljska c. 67. Dietinger Alojz čevljarški pomočnik, Jezdarska 8 in Dietinger Marija, tkalka. Straub Ivan, črkoslikar d. 2. Pohorska ul. 6 in Lešnik Terezija kuharica.

□ Opozorilo davkoplačevalcem. Tukajšnja davčna uprava nas naproša, naj opozorimo v njih lastnem interesu davkoplačevalce v mestu Mariboru, ki so še v zaostanku s plačili, da poteče skrajni termin ko se še morejo izogniti prisilni izterjavi dne 7. decembra 1931. Tega dne se namreč mora brezpogojno pričeti z izvršitvijo postopkom proti zamudnikom, ki jim s tem narastejo znatni nadaljnji stroški.

□ Strel v ženo. Domači prepri je bil dne 3. septembra vzrok tragičnega dogodka, ki se je pripetil na Janževem vrhu. Med posestnikom Ludovikom Mlinaričem iz Orehovcev in njegovo ženo Ano je nastal prepri, ki je imel za posledico usoden strel, katerega je oddal Mlinarič proti svoji ženi. Projektil, izstreljen iz samokresa, je zadell ženo v trebuh, prebil trebušno mreno ter občial v telesu. K sreči rana ni bila smrtna ter je žena okrevala. — Včeraj se je zagovarjal Mlinarič pred mariborskim okrožnim sodiščem. Obtoženec je bil obsojen na 3 mesece strogega zapor.

□ Novo izvozno podjetje za sadje. V Cmurku se je osnovala Cmurška trgovska družba z o. z., ki se bo pečala prevsem s sadno trgovino ter izvozom deželnih pridelkov na veliko.

□ Znižane cene krznu. Že od Din 25 kožica. Za Miklavževa darila izvanredna prilika. Poslužite se dokler traja zaloga pri L. Ornik, Maribor, Koroška cesta 9.

□ Skesana ubežnika. Oba gojenca dečjega doma, o katerih smo včeraj poročali, da sta pobegnili iz zavoda na pot v svet, sta se sinoči sama vrnila vsa premražena in lačna v zavod ter mlo prosila, da se jih zopet sprejme, češ, saj ne bom nikoli več, tudi v šoli se hočeva pobiljšati.

□ Onemogel se zgrudil. Na Šlomskevm trgu se je včeraj popoldan nenadoma sesedel na tlak 50letni pekovski pomočnik Jakob Antoljš iz Kraljevice Marka ulice. Ugotovili so, da je mož popolnoma onemogel in oslabeel radi pomanjkanja. Pozvano je bilo možstvo rešilne postaje, ki ga je prepeljalo domov.

□ Ujel se je v vlomilec. Svoječasno smo že poročali o vlovu v tukajšnjo špedicijo Merkur. Le slučaju se je imel takrat lastnik špedicije zahvaliti, da mu ni odnesel vlomilec leve stopice denarja iz blaginje, katero je bil že navrtal. Dolgoprstež pa je zapustil na mestu vlovno dobre sledove in odtise prstov, ki so mu postali sedaj usodni. V Zagrebu so aretirali 43 letnega ključavničarskega pomočnika Stefana P., čigar prstni odtisi se presenetljivo vjemajo z onimi, katere je našel naš daktiloskop g. Grobin na blaginji in bo menda že držalo, da je imenovani zagrebl vlomilski poiskus, če tudi še trdovratno taji to dejanje.

□ Zarnica ga je zapeljala. V javnem stranišču v Melju je bil sinoči zasaden brezposelni delavec Josip A. v trenutku, ko je poskušal suniti električno žarnico iz svetilke. Kazen za ta poskus še ne bi bila prehuda, če ga ne bi bili na policiji pošteno prečestali ter našli v policijskem dnevniku zabeleženo, da ga iščejo varnostne oblasti iz Ptuja radi več težjih pregreškov zoper tujo lastnino.

□ Policijske bukke so bile včeraj bolj skromne. Samo dve spremembi naslovov in sicer Terezika L. radi suma tatvine in Ivan G. radi splošnega suma. Prijav je bilo ravno za nesrečno številko 13, poročilo pa eno.

Celje

□ Slavnostni koncert v Celjskem domu. Opozarjamo na koncert, ki ga priredi CPD v torek, dne 1. decembra v proslavo praznika zedinjenja. Koncert se bo vršil v veliki dvorani Celjskega doma ob 8 zvečer. Sodelujejo mešani zbor CPD, orkester in koncertni solisti. Predprodaja vstopnic v knjižarni Goričar & Leskovšek.

□ Avto povozil delavca do smrti. V sredo smo poročali o avtomobilski nesreči, pri kateri je izgubil svoje življenje delavec Gorjane, oče štirih otrok, od katerih sta se mu rodila dva šele pred 14 dnevi. V tem poročilu smo javili, da je bil Gorjane v kritičnem času popolnoma pijan in da je prišlo zaradi tega do nesreče. To poročilo je temeljilo na nepačnih informacijah. Sedaj se je namreč dognalo, da se je Gorjane vračal takrat od dela domov in da je stopil v gostilno Pristovškovo, ki je sedaj v lasti gđ. Hilgert. Hotel se je malo okrepčati in segreji, ker ga je močno zeblo. Počakati je hotel na avtobus za Vojnik. Ko se je malo okrepčal, je stopil z g. Gajškom na cesto, katero je hotel prekorčiti. Bil je pa popolnoma trezen. V tem trenutku je pridrvel z neverjetno brzino oni nesrečni avto okoli cestnega ovinka, in toliko, da sta ga Gajšek in Gorjane zagledala, pa je bil Gorjane tudi že pod njim. Ko je šofer videl, kaj se je zgodilo, je hitro ugasnil luči na zadnji strani, da se ne bi videla števila ter je drvel naprej ter pri tem vleklo Gorjanca še 18 in pol metra naprej. Ker so se mu pa sprednje luči pokvarile, je kakih 200—300 metrov naprej ustavil avto. Kako je drvel avto, se vidi tudi na tem, da ima avto popolnoma skrivljen blatnik in razbit svetilnik. Govori o tem tudi dejstvo, da je avto Gorjanca glavo popolnoma zdrobil, da je bil na mestu mrtve. Krivda je torej edino na strani avtomobilista. Toliko popravljamo resnici na ljubo, da ne bi delali rajnemu Gorjancu krivice.

□ Važna seja mestnega občinskega odbora se vrši drvi ob 6 v posvetovalnici mestnega magistrata. Obravnavalo se bo namreč proračun mestne občine.

□ Nočno lekarniško službo ima ta teden od sobote 28. t. m. naprej do vključno petka 4. decembra lekarna »Pri orlu« na Glavnem trgu.

□ Andrejev sejem. V ponedeljek 30. t. m. se vrši v Celju pod imenom Andrejev sejem znani kramarji in živinski sejem.

□ Smrtna kosa. V javni bolnišnici je umrla v sredo 26. t. m. v starosti 6 let Zupan Olga, rudarjeva hčerka iz Dola pri Hrastniku. — Naslednji dan, v četrtek 26. t. m. je umrla prav tako v javni bolnišnici v starosti 49 let kamnosekova žena Čavri Marija iz Zagreba, Domobrnska ulica 5. — Rajnina blag spomin, preostali pa naše iskreno sožalja.

Katoliški tisk v Švici

Švica, idealna dežela svobode in napredka, ima 25 kantonov, samostojnih dežel, v katerih se povsem svobodno in nemoteno razvijajo vsi štirje jeziki: nemški, francoski, italijanski in reiško-romanski. Glavni veroizpovedi sta številčno skoraj enaki; na štiri milijone prebivalcev pride nad 41 odstotkov katolikov, ostali so kalvinisti in pripadniki nebrojnih sekt, ki so ravno v Švici zelo razvite. Vse se v Švici razvija popolnoma svobodno in zato ni čudno — vpoštevajoč tudi topografski značaj dežele —, če v Švici nimamo danes »velikega« časa, daširavno je ta dežela sicer najbolj bogata na časopisju. Glede števila časopisja je Švica na prvem mestu med vsemi državami na svetu. Švicarsko časopisje pa je izrazito pokrajinsko, lokalno. Na vsakih 8000 prebivalcev pride eden političen list, bilo tednik ali dnevnik, katerega smer je jasno začrtana po zavzemanju za načela ene obstoječih strank. Zato je švicarsko časopisje v glavnem pokrajinsko; okraj, kvečjemu katoliški sta krog delovanja in razširjanja posameznih časopisov.

Med strankami stoji katoliška konservativna stranka po številu volivcev na tretjem mestu, v parlamentu (Bundesversammlung) na drugem mestu. Dnevnik »Vaterland«, ki izhaja v Lucernu, je vodilno glasilo katolikov. Špada ravno med one redke časopise, katerih ugled in veljavo se čista in priznava po vsej državi in ki z czirom na to vodilno ulogo uživa velik ugled v tujini. Za presojo dogodkov in razmer v Švici je ta list morda eden. List

izhaja sedaj že 98. leto in je med najbolj razširjenimi v Švici.

Od nemških časopisov v Švici so važni še sledeči: »Neue Zürcher Nachrichten«, ki izhajajo že nad 35 let; v Baslu »Basler Volksblatt«, v Freiburgu »Freiburger Nachrichten«, v Churu »Bündner Tageblatt«, v St. Gallenu »Die Ostschweiz« in krščansko-socialno glasilo »Hochwacht«, ki izhaja v mestu Winterthur.

Skupno je katoliških listov v Švici 69, od teh je francoskih samo 12. Med francoskimi so najvažnejši: »Liberte« v Freiburgu, »L'Echo Vaudois« v Lozani, »Courrier de Genève« v Zenevi in »Le Pays«.

Med italijanskim katoliškim tiskom v Švici vodita »Giornale del Popolo« v Luganu in »Popolo e Libertas« v Belingoni.

Razširjenost katoliškega tiska v Švici je zadovoljiva. Posebno propaganda za odločno katoliški tisk in proti vsem onim časopisom, ki zastrupljajo ljudstvo s svobodomiselnimi, židovsko-liberalnimi načeli, je imela lepe uspehe. V Švici imamo približno 250.000 katoliških rodbin, katoliško časopisje pa gre v približno 200.000 izvodih. Švicarski katoliki pa niso zadovoljni s tem in delajo na tem, da mora v vsako katoliško družino vsaj en katoliški duhovnik. Pokret, ki je ravno v zadnjem času zelo živahen in uspešen, je zelo popularen. Borba gre predvsem listom, ki napovedujejo svobodomiselnost načela. Geslo je: V vsako katoliško družino samo katoliški časopis!

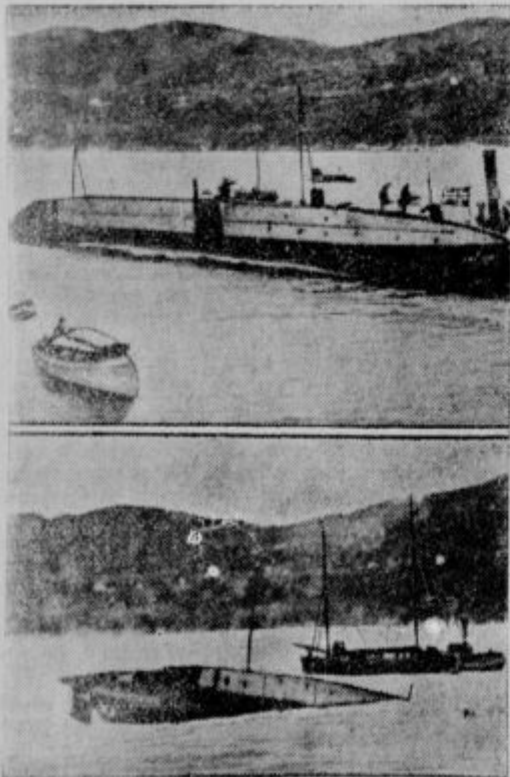
Šahovski turnir na razdaljo 5000 kilometrov sta odigrali pariški klub angleških šahistov in manhattan-šah klub v Newyorku. Amerikanci so zmagali. Vodil je ta turnir Aljehin (na sliki stoji).

Umor starega duhovnika

Strašen zločin se je pred tremi dnevi zgodil v mestu Melk ob Donavi.

V Melku se nahaja znameniti benediktinski samostan, ki slovi po svojih zaslugah za znanost in prosveto.

V samostanu je našel na svoja stara leta zavetišče p. Ignacij Kathrein, star 68 let. Živel je dolga leta v Franciji, kjer je bil dolgo vzgojitelj v bogati plemiški rodbini. Pred tremi leti je prišel v samostan in za svoje delovanje kot vzgojitelj prejemal od francoskih plemičev 180 šilingov (približno 1400 Din) mesečne podpore. Kmalu po svojem prihodu v samostansko tišino je p. Ignacij tako težko obolel, da ni mogel več zapustiti postelje. Z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo so ga negovale sestre. Pred tremi dnevi pa so ga našli mrtvega. Krvočni razbojnik je imel lahko delo z boleznim starčkom. Z brisačo ga je zadavil in nato odnesel vse, kar je imelo kakršnokoli vrednost.

Načrtovanje konca Nautilusa. Podmornico, s katero so hoteli doseči severni pol, so je dni potopili v pristanišču v Bergenu. Gornja slika: moštvo zapuščene ladje, ko so navrtali njeno dno; dolnja: podmornica se potaplja.

Zločin je med prebivalstvom vzbudil strašno vznemirjenje. Preiskava je dognala, da je merilec moral dobro poznati vse razmere v samostanu. Sum je padel na nekoga, šele nedavno nastavljenega slugo...

Pohlep po zlatu

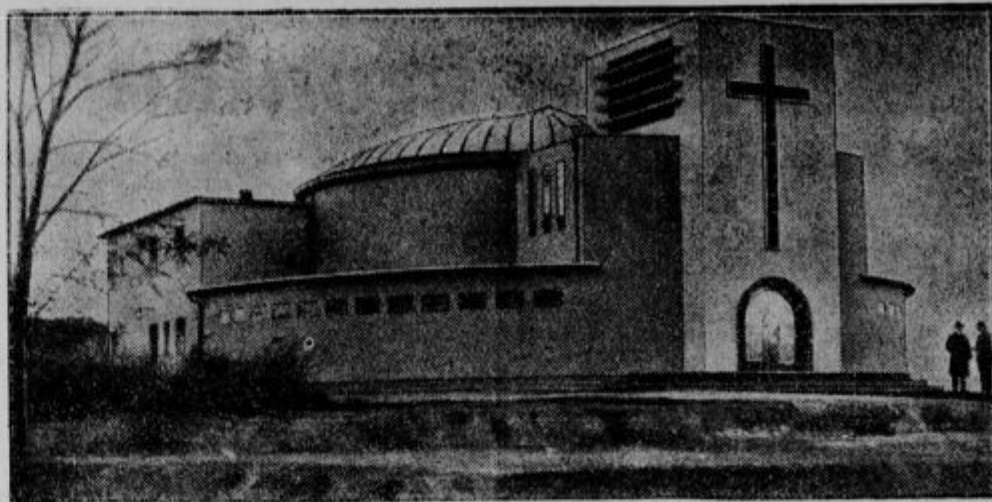
Nesigurnost vlagateljev in spremembe vrednosti denarja so vzrok, da si ljudje želijo svoje skromne prihranke obvarovati na ta način, da jih čim plodnosneje in varno naložijo. To splošno željo je izkoristila mednarodna organizacija zelo prepredenih sleparjev, ki so trenutno preložili »sedež« svoje organizacije v Turčijo. Poslovanje teh sleparjev je bilo dobro preračunano in se je seveda vršilo v največji tajnosti. Prodajali so »zlat« po uradno določeni ceni. Vse te kupitje so se vršile tako »pod roko«. Vsakega kupca so morali posamezni obdelovati. Na mesto zlata pa so prodajali neko čudno kovinsko zmes, ki je po težini popolnoma odgovarjala zlatu. Imeli so uradna potrdila o težini in kakovosti zlata. Seveda so ta potrdila bila dobro ponarejena. Imeli so lepe uspehe posebno med kmeti in malimi trgovci, ki so bili veseli, da so mogli svoj papirnati denar tako »lepo« naložiti. Trgovina je cvetela, kajti na orijentu zelo ljubijo zlato in se mali človek še vedno ni privadil na papirnati denar. Pred dnevi pa je policija prijela enega od sleparjev, ko je ravno prodajal večjo količino zlata. Tako je prišla zadeva na dan. Vlada je izdala poziv na prebivalstvo, da naj se prijavi vsak, kdor je to »zlat« kupil. Gotovo je, da se vsi niso prijavili, vendar že doslej je dognano, da so sleparji zaslužili nad 20 milijonov. Večina članov družbe, ki je operirala po Turčiji in Grčiji in sosednih deželah, je pod ključem.

Bitka na Crnem morju

V precejšnji burji so na Crnem morju trčili skupaj sovjetski in romunski ribiči. Iz doslej neznanih vzrokov se je med njimi razvila živahna borba. Več čolnov je bilo potopljenih, mnogo ribičev je vtonilo. Tri romunske ribiče so vjele sovjetske ladje in jih odpeljale v vjetništvo.

Bogata - beračica

V mestu Tešenj na Češkem je umrla te dni žena, ki je že več let živila od miloščine, ki so ji jo dajala dobrotelna društva. Tudi njen pogreb so oskrbela in plačala ta društva. Ko so pregledali njeno zapuščino, so ugotovili, da je ta reva bila v resnici milijonarka in da je zapustila nad 2 milijona dinarjev. Dobrotelna društva so sedaj vložila tožbo in zahtevajo povračilo približno 100.000 Din, kolikor so izdala podpore starki v zadnjih letih.

Najmodernejša cerkev na svetu v arhitektonskem pogledu je novo zgrajena katoliška cerkev sv. Bonifacija v mestu Dürrbergu ob Saali. Tako zunanost kakor notranost sta urejeni po načrtih ing. Straubingerja po najmodernejših načelih.

Med živalmi...

Se nedavno so skoraj po vseh deželah bili nabiralniki za pisma mnogo bolj enostavni od današnjih. Niso imeli nobenih zaklopnic pri odprtinah, skozi katere mečemo pisma in druge pisemske pošiljke. Po deželi jih lahko vidimo.

Lepega dne je poštni nabiralec pisem, ko je prišel izprazniti nabiralnik, opazil, da so v notranjosti nabiralnika pričele graditi gnezdo lastavke. Pustil jih je lepo v miru in si mislil, da bodo svoje delo kmalu opustile radi neprestanega motenja od strani ljudi, ki pošiljajo pisma na vse strani. Lastavke pa se niso dale motiti in so svoje gnezdece dogradile. Pobiralec pisem je zadevo prijavil višji poštni oblasti. Predstojnik, velik prijatelj ptic, je odredil, da naj se na nabiralnik postavi tablica z napisom, s katerim se občinstvo prosi, naj uporablja druge nabiralnike, da bi lastavke mogle v miru gnezditi in odnegovati svoj zarod. Poziv je zadostoval. Kmalu so ljudje mogli opazovati, kako skozi odprtino moli svojo glavico lastovka in sprejema od samea hrano, da nakrmi svoje mladičke, ki jih je medtem izvalila. Radovedneži so se neprestano zbirali in z veseljem opazovali ta ljubki prizor, ne da bi se ptičja družina dala motiti. V tem varnem zavetju so lastovke še dolgo gnezdile, dokler niso porušili stare hiše.

S svojim zapravljivčkom se je peljal kmet v precej oddaljeno vas po opravkih. Kakor vedno ga je spremljala psica ovčje pasme, ki je že več let čuvala njegov dom. Ko se je kmet zvečer odpravljal proti domu, ni mogel najti svoje zveste spremljevalke. Vse klicanje je bilo zaman. Moral se je odpeljati brez

nje. Ko je drugi dan šel na polje, je srečal izgubljeno zvesto žival, kako teče proti domu s prav majhnim, povsem mladim psičkom v gobcu. Niti ozrla se ni na svojega gospodarja, ki ga je sicer tako dobro poznala. Kmet je nekaj časa opazoval to čudno spremembo, nato pa se vrnil in sledil psici. Ko je prišel do hleva, ga je pozdravilo radostno lajanje psice, ki mu je prihitela nasproti in ga objemala ter vlekla za seboj. Ko je stopil v hlev, je videl v kotu na slamni sedem mladih psičkov. Na potu v sosednjo vas je psica dala življenje sedmim mladičkom in jih je potem lepo po-

samezno prenašala v domačijo. Razdalja med obema krajema je znašala 8 kilometrov. Ker jih je prenašala posamič, je morala psica v eni noči preleteti skoraj sto in dvajset kilometrov, dokler niso bili vsi mladi psički v varnem zavetju.

V vaseh ob Donavi zelo rade gnezdijo štorčje. V neki vasi v Sremu je imela štorčja svoje gnezdo na strehi poda. Otroci so v nepredvidnosti zažgali pod, ki je bil poln slame ravno v času, ko sta bila v gnezdu dva mladiča. Ko je izbruhnil požar, ju je ravno čuvala štorčja, samec pa je odjadril na lov za hrano. Ogenj se je razvel tako naglo, da ni bilo misliti na kako rešitev. Vsačani, ki zelo čislajo te ljubke in prijetne ptice, so poskušali rešiti vsaj nje. Metali so kamenje in kričali, da bi opozorili štorčjo na pretečo nevarnost. Vse zaman; skrbna samica se ni dala odgnati od svojih mladičev. Čim večje je bilo kričanje, tem bolj jih je čuvala. Ogenj se je vedno bolj širil in ko se je vrnil samec s hrano za svoj zarod, je našel samo še pogorišče. Nekaj časa je krožil nad mestom svojega nekdanjega bivališča, nato pa se je sunkoma zagnal v žarečo žerjavo, kjer so končali tudi samica in mladiči.

Novi kitajski zunanji minister. V sedanjem težkem času je Kitajska imenovala za zunanjega ministra znanega diplomata, ki je Kitajsko že ponovno zastopal pred Društvom narodov, dr. Wellingtona Kooa.

Nesreče

Na morju. Iz mesta Jambij v nizozemski Indiji poročajo, da se je potopil parnik »Opheion«. Od 27 potnikov so se rešili samo trije, posadka in ostali potniki so našli smrt v hladnih valovih.

Železniška. Na progi Targu-Mures v Romuniji sta trčila dva vlaka. Mnogo potnikov, med njimi dvanajst železničarjev, je bilo težko, še več pa lahko ranjenih.

Demosten - odpotoval

»Echo de Paris« prinaša sledečo resnično zgodbo. Znani pariški učenjak je pomotoma vrgel v poštni nabiralnik svojo študijo o Demostenu. Imel jo je lepo urejeno v ovitku, na katerega je bil napisal, da bi se med rokopisi lahko spoznal: Demostenes. Poštni uradnik, ki je dobil to čudno pošiljatev v roke, je k naslovu pridjal še: Atene, Grčija.

Po štirinajstih dneh je pošiljatev prispela nazaj v Pariz z opombo atenske pošte: »Odpotoval, ne da bi navedel naslov.«

Kaj bo komisija Društva narodov videla v Mandžuriji. Na svojem izrednem zasedanju v Parizu je Svet Društva narodov sklenil, da imenuje posebno komisijo, ki bo odpotovala na Daljni vzhod v Mandžurijo, kjer divjajo krvave bitke, da preišče zadevo in potem poroča. Predno bo ta komisija iz Pariza sploh prispela v Mandžurijo, bo padlo morda na stotine ljudi.

Nov način gospodarske vojne

Ze je potoleko 11 let, odkar je konec svetovne vojne, toda vse kaže, da v gospodarstvu traja vojna še dalje, saj vidimo, kako huda je postala zadnja dni. Vseposred se dvigajo carinske meje, preprečuje se na vse mogoče načine uvoz in forsira izvoz, kateremu pa zopet stoji nasproti nove in še višje carinske bariere. Najnovejšo sredstvo v tej gospodarski vojni pa je devizna vojna.

Devizna politika ni samo politika za vzdrževanje stabilnosti nacionalnega denarja. Sedaj namreč služi devizna politika tudi za to, da pomaga tam, kjer ni mogoče postavljati še višjih carinskih mej, kakor so doslej. Ni dovolj samo, da se zvišuje carine, ni dovolj, da se kontingentira uvoz, da se uvažajo uvozna dovoljenja, sedaj je morala priti še devizna politika.

Posebno so danes velike gospodarske težkoče v naši najbližji sosesčini... Čela vrsta držav se boji za svojo valuto in skuša na vse načine ohraniti nje stabilnost. Ker je sedaj promet kapitala v dobi gospodarske depresije skoro popolnoma prenehal in ni mogoče več deficitov v trgovinski bilanci izravnati z uvozom kapitala, gre tendenca sedaj za to, da se predvsem zmanjša uvoz, kajti na povečanje izvoza je danes težko misliti, saj smo že omenili, kako se mu slavlja vedno večje zapreke. Kar se tiče uvoza skušajo države omejiti takozvani nepotreben uvoz. V to kategorijo uvoza spadajo predvsem luksuzni predmeti, nadalje predmeti, ki jih lahko domača industrija producira dovolj. Vsa carinska politika pri uvozu se ravno dotika najbolj teh vrst blaga. Na drugi strani pa skušajo države uvoz, zlasti živil in sirovin, ki so jim potrebne za nadaljnje obratovanje industrije, predvsem eksportnih, regulirati tako, da dobavitelji počakajo del časa s plačilom. Tako vidimo, da Rusija kupuje skoro vse na kredit in le malo plača v gotovini. To poskušajo tudi druge države in obenem gledajo, kako bi poživile tudi svoj izvoz in sklepajo se sedaj take kupčije, da se ne plačuje v gotovini, pač pa dobavi protivrednost svoje lastne produkcije. Tako se vračamo pravzaprav k primitivnim formam mednarodne trgovine in računamo pri tem, da bomo mogoče le spravili v denar velike količine proizvodov, za katere sicer obstoji potreba, kupna moč pa je le majhna. To je

ravno največji gospodarski problem sedanosti. Na eni strani vidimo kako velike so neprodane zaloge živil, sirovin in izdelkov, na drugi strani pa stradajo milijoni in si ne morejo kupiti najpotrebnejšega. To je največji problem sodobnega kapitalizma, ki z vsa tujo kaže, da je ta sistem vendarle nezdrav, ker je proti osnovnim načelom gospodarstva, ki so: produkcija za konzum.

Devizna politika ima sedaj tudi trgovinsko politični pomen, saj je iz devizne politike nastala devizna vojna, katero moramo stavljati v isto vrsto s carinsko vojno. Na drugi strani pa so v nekaterih državah devizne odredbe tako ostre, da jih lahko v njih skupnosti lahko imenujemo moratorij za iznoske trgovske dolgov. Toda ta način devizne politike pomeni, da so si vse sosednje metode trgovinske politike izkazale za ničvredne in da je treba takih ukrepov, ki se jih poslužujejo samo bankrotirani trgovci napram svojim upnikom. Popolnoma pravilno moremo reči, da so to tudi v državi gospodarski politiki bankrotne metode, katere je izzvala gospodarska kriza.

V običaj tako velikim težkočam v deviznem prometu, ki je med nekaterimi državami popolnoma ponehal, (saj vidimo, kako smo bili prisiljeni uvesti represalije proti Avstriji in Madžarski; sedaj nam je sledila tudi Češkoslovaška, ki je tudi omejila na minimum promet z Avstrijo in Madžarsko), je razumljivo, da se je zadnja devizna konferenca nasledstvenih držav v Pragi počela z mislijo uvesti kliring, to je obračunavanje med posameznimi državami. Tak kliring naj se ne bi vršil samo med dvema državama, ampak naj bi obsegal tudi po več držav. Vprašanje pa je, kako bi se izravnali presežki med posameznimi državami. Pojavila se je sicer misel, da naj bi garancijo za izravnavo teh presežkov prevzela Banka za mednarodne obračune. Toda o tem ni govora. Zato je bolj verjetno, da se bo dal izvesti kliring med posameznimi državami na podlagi posebnih pogodb. Tako n. pr. poskušata Avstrija in Madžarska. Bodočnost pa bo pokazala, kako se bo mogel po takih razmerah razvijati meddržavni trgovski promet. Seveda si od tega ne moremo dosti obetati, kajti posledice se bodo gotovo pokazale v občutnem zmanjšanju prometa.

Zvišanje premij v soc. zavarovanju

Spolna gospodarska kriza naravno ni mogla ostati brez vpliva tudi na naše socialne ustanove. Kakor je razvidno iz izkazov ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, se je število zavarovanih članov zadnje čase zelo zmanjšalo in s tem tudi njih zavarovana međa. Tako vidimo samo v oktobru, da je znašala zavarovana međa 0.24 milij. Din dnevno manj kot v oktobru lani. Zato je bil sedaj za ljubljanski Okrožni urad zvišan prispevek od dosedanjih 6 na 6.5%, za ostale urade v državi pa na 7%. Za našo banovino bo znašala višja obremenitev približno 3 milij. Din letno, kar bo prišlo do izraza le v računu za 1932, ker nas deli komaj mesec dni do konca leta.

Nadalje je prispela iz Zagreba vest, da je ministarstvo za socialno politiko skrajšalo zavarovalno dobo v bolnišnem zavarovanju od 1 leta na 6 mesecev. Za ta ukrep pravijo, da je prehodnega značaja.

Skupno pričakujejo organi socialnega zavarovanja izboljšanje svojega finančnega položaja.

Kupujmo doma!

V »Trgovskem listu« čitamo ta-le umesten poziv:

Vsak dan beremo, da se vse države zapirajo. Najbolj industrijske države so začele s carinami onemogočati izvoz naših poljedelskih produktov. Bolj kot katerikoli vidimo, da moramo kupovati domače izdelke. To načelo velja sedaj za vse brez izjeme. Kupovati moramo torej izdelke domače industrije, prav tako pa tudi proizvode našega obrtnika in kmetu.

Po deželi so letos dobro obrodila jabolka in orehi. Velike množine tega sadja leže še pri kmetih, ker jih niso mogli prodati, ostalo pa imajo po deželski trgovci na zaloga in ne vedo kam z njim. Bližamo se praznikom sv. Miklavža, Božiču in Novemu letu. Veliko rožin in pomaranž se konsumira navadno ob tej priliki. Prav pa je, da se sedaj spomnimo tudi našega kmetu ter kupimo v prvi vrsti domači pridelek, to so jabolka, orehi, med itd. Na ta način bomo pokazali, da znamo gospodarsko misliti in štediti, kajti to je štednja, če kupujemo domači pridelek, ker s tem denar ostane doma in služi pozitivni gospodarstvenim sploh. Ni štednja, če denar spravljamo skupaj, ampak štednja je, če ga znamo prav uporabiti. Če pa kupujemo prideleke našega kmetu, bo dobil on nekaj denarja, s katerim se bo oskrbel z najnujnejšim. Tako bo pomagali kmetu in sebi in to je dolžnost nas vseh.

Stanje Narodne banke. Dodatno k našemu večerjenju poročilo o stanju Narodne banke za 22. november objavljamo še te podatke: Med obveznostmi po vidu so se državne terjatve zmanjšale od 277.0 na 227.9 milij. Pri tem je vpoštevati, da je država v tej dobi vrnila Narodni banki na račun svojega predluga, katerega mora v celoti vrniti do 31. decembra, še 75 milij. Din. Nadalje so dobroimetja na žiroračunih narasla od 301.3 na 324.0 milij. Din. Kakor je ugotovila belgajska revija »Narodno blagostanje« v svoji zadnji številki, je dvig na žiroračunih pripisoval delu, da se privatniki za svoje blaginjske svrhe poslužujejo vedno bolj Narodne banke. Nadalje so po najnovejšem izkazu banke menična posojila banke padla od 1831.9 na 1828.1 milij. Neznatno pa se je povečal lombard: od 294.6 na 294.7 milij. Din.

Vinski sejem v Ivanjkevcih se bo vršil dne 10. decembra v dvorani kolodvorske restavracije. Na sejmu bodo razstavljena izključno vina iz ornoško-ljutomerskega vinarskega okoliša. Dobila se bodo znana sortna vina, kakor šipon, rizling, beli burgundec, muškataci silvanec, rulandec itd. ter mešani nasadi, vse v prvovrstni kvaliteti. Cene so za ta izborna vina letos izredno ugodne. Vsak zainteresiran bo lahko imel na enem mestu veliko izbiri — dobil pregled o letošnjem letniku ter svojo potrebo kril. Železniške zveze so skrajno ugodne.

Zvišanje uvoznih carin na lepila. Po poročilu AA iz Beograda so zvišane uvozne carine za lepila v čar. post. 225, točka 3: lepila za mizarje, slikarje, čevljarje itd. od sedanjih 50, oziroma 40 na 200, oziroma 110 za čevljarje, za ostale pa na 80, oziroma 60.

Vpisi v trgovski register. Čmureška trg. družba z o. z. v Zg. Čmureku (30.000 Din, poslov. Semlitsch Alojz, Baumgartner Egon). — Nadalje je bil vpisan novi upravni svet Hipotekarne banke jugoslovanskih hranilnic: ing. Hribar Boris, dr. Golja Adolf, dr. Vl. Ravnihar, Sabec Janko, dr. Andrejčič Anton, dr. Cankar Izidor in Klinar Peter.

Borza

Dne 26. novembra 1931.

Denar

V današnjem deviznem prometu je predvsem omeniti znižanje tečaja za Curih. Nadalje je zopet izkazal znan padec tečaj Londona. Narasla sta edino tečaja Newyorka in Bruslja (slednji le neznatno). Ostali tečaji so bili večinoma slabši. Promet je bil srednji in je vse zaključene devize z izjemo Trsta, kjer je bilo zaključeno privatno blago, dala Narodna banka.

Ljubljana. Amsterdam 2271.44—2278.28, Bruselj 787.16—789.52, Curih 1097.85—1101.15, London 201.58—209.08, Newyork 5647.04—5664.04, Pariz 221.76—222.42, Praga 167.64—168.14, Trst 288.09—294.09.

Zagreb. Amsterdam 2271.44—2278.28, Bruselj 787.16—789.52, London 201.58—209.08, Milan 288.09—294.09, Newyork 5669.04—5686.04, čeh 5647.04—5664.04, Pariz 221.76—222.42, Praga 167.64—168.14, Curih 1097.85—1101.15.

Skupni promet brez kompenzacij 3.8 milij. Belgrad. Amsterdam 2271.44—2278.28, Berlin 1341.50—1368.50, Bruselj 787.16—789.52, Curih 1097.85—1101.15, London 201.58—209.08, Newyork 5647.04—5664.04, Pariz 221.76—222.42, Praga 167.64—168.14, Trst 288.09—294.09.

Curih. Belgrad 9.05, Pariz 20.2025, London 18.55, Newyork 516.12, Bruselj 71.70, Milan 26.475, Madrid 43.60, Amsterdam 207.05, Berlin 122.35, Dunaj ne notira, Stockholm 100, Oslo 100, Kopenhagen 100, Sofija 3.73, Pariz 15.27, Varšava 57.60, Budimpešta ne notira, Atene 6.50, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.10, Helsingfors 10.

Dinar notira na Dunaju: valuta 12.60.

Vrednostni papirji

Tendenca za državne papirje je ostala v glavnem neizpremenjena. Promet pa je bil znatnejši. Na zagrebški borzi je bilo prometa: 7% invest. posojilo 50.000, begluške obveznice 100.000, vojna škoda 200 kom., 8% Bler. pos. 2000 dol., 7% Bler. posojilo 4000 dol. in agrarni 25.000. Na belgajski borzi pa so bili tiše zaključki: vojna škoda 342 komadov, begluške obveznice 230.000, 8% Bler. pos. 1000 dol., 7% Bler. pos. 1000 dol. in pos. 8% hip. banke 2000 dol.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 66 bl., 7% Bler. pos. 59 bl., Stavbna 40 den., Ruše 125 den.

Zagreb. Drž. pap.: 7% inv. pos. 65—66 (67), agrarni 31—32 (31), vojna škoda ar. in kasa 276—278 (278), 12. 276—278 (278), 8% Bler. pos. ar. 63—64, kasa 62.50—63.50 (63), 7% Bler. pos. ar. 57—57.50 (57.50), kasa 57—57.50 (56), 6% begl. obvez. 43.25—44 (43.25).

Belgrad. Narodna banka 4900—5000, 7% inv. pos. 65—66, vojna škoda 276—277 (278, 276.50), 6% begl. obv. 44—44.25 (44.50, 43.50), 8% Bler. pos. zaklj. 65, 7% Bler. pos. zaklj. 58, 7% pos. DHB zaklj. 63.50, 62.75.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. Promet: 38 vagonov.

Budimpešta. Tendence slabša. Promet žitnih. Pšenica dec. 11.85—12.10, zaklj. 11.88—11.89, marec 12.88—13.35, zaklj. 12.97—12.98, rž marec 13.80—14.42, zaklj. 14.08—14.09, koroza maj 15.45—15.95, zaklj. 15.56—15.60.

Dunaj. Podon.-savski-jadran. 104.50, Wiener Bankverein 12.60, Escomptes, 117, Aussiger Chemische 132, Mundus 77, Alpine 17, Trboveljska 38, Prager Eisen 285, Leykam 2.

† Potni neizmerne žalosti javljamo žalostno vest, da je naš ljubljani sin, brat, gospod

Viktor Furlan

danes ob 3 popoldne, pokratki in mučni bolezni, večkrat preveden s v. zakramenti, Bogu vdano zatimil oči. Pogreb draga ga se bo vršil v soboto ob 2 popoldne izpred mrlišnice splošne bolnišnice v Ljubljani, na pokopališču k Sv. Križu.

St. Vid pri Stični, dne 26. nov. 1931.

Jožeta Furlan, mati.

Milan, brat, Pepca, sestra

Trbovlje

Veronka ni že tretji teden na dekliški šoli v Trbovljah. Starši prizadehi otrok želijo, da bi županstvo in okrajni glavar zadevo zopet uredila pri prosvetni oblasti.

Prepovedan je esperantski klub v Trbovljah in tudi ni bilo dovoljeno esperantsko predavanje o turistikah v sredo. Ker so se h klubu prijavili tudi nekateri državni namestniki in so drugod take stvari dovoljene, mislimo, da gre za mistifikacijo ali napačne informacije županstva ali okrajnega glavarstva, ki jim bo gotovo na tem, da se zadeva razčisti in poravnava.

Nove hiše. Stavbno gibanje čez letošnje poletje je zastajalo in nosilo znake gospodarske krize. Večinoma so dogotavljali ali pa spravili le pod streho in bodo drugo leto nadaljevali. Vse je sicer čedno zidano, a v manjšem obsegu, skoro vse stavbe so predvidene samo za enodružinska stanovanja. V Gabrskem so si zgradili čedno hišo Čebinov. Strova je spravil samo pod streho, v Trbovljah samih je postavil najlepšo hišo nadpaznik A. Kajna, potem učitelj Kalan in avtopodjetnik Zemljan. Pod Posetjem so pozidali A. Kadunc, Podbregar, Selič, Struc in Hacin, na hribu nad Dežanovo kočo zida delovodja Čada, občina pa je pri klavnicu napravila stanovanjsko hišo za živinozdravnika in strojnika. V koloniji Dom in vrt sta dogradila Česluga in Pfeifer, višje gori pa Rozman, Lesičar in Pešl. Rudnik ni letos nič gradil, ampak pušti stati napol dograjene hiše na Tereziji, zato se stanovanjska kriza ni omilila, če ne še povečala, ker prej omenjene nove zgradbe pomenijo mal napredok pri nekako 900 stanovanjskih hišah v naši dolini, ker vsako leto odpade nekaj stanovanj v starih hišah. Kljub krizi upamo še na boljšo bodočnost našega kraja, zato bi bilo nujno želeči, da se gradbeni akcija zopet poživlji.

Plui

Maščevanje. Na notico pod tem naslovom, objavljeno dne 20. nov., smo prejeli sledeče pojasnilo: Kosec Janez bi moral odsedeti enomesečno kazni v Mariboru. Zato se je skrivaj preoblekel v brezposeln, ni hotel nastopiti svoje kazni. Tudi njegovo ženo so iskali orožniki zaradi prikrivanja zarubljenih reči. Ker je bil g. Holec zaupnik orožnikov in je šel na roko orožnikom pri zasledovanju Kosca in njegove žene, je Kosca to ježilo in se je hotel maščevati nad Holcem, ne pa Holec nad Kosecem. G. Holec je Kosec napadel pred hlevom, pa mu je še pravočasno ušel. Dne 17. t. m. okrog 9 zjutraj se je Kosec nenadoma pojavil z 31 cm dolgim kuhinjskim nožem pred Holcem in ga hotel zabosti v hrbet. Holec, videč nevarnost, je ustrelil proti Koscu in ga nezamotno ranil na hrbtu. Ker Kosec kljub strelu ni hotel odnehati in je bila nevarnost, da zabode Holec, je ta še dvakrat ustrelil in Kosca hudo ranil v spodnje telo. Kosec je po teh strelh pobegnil in so ga šele drugi dan prepeljali v tujsko bolnišnico, kjer si je izmislil bajko, da ga je Holec ustrelil iz maščevanja. Kosec je, kakor smo poročali, v bolnišnici umrl. Iz gornjega pojasnila je razvidno, da je Holec ravnal v silobranu, če je tega prekorajil, bo dognalo sodišče. Našo svoječasno notico s tem popravljamo, da se ne bo delala krivica g. Holcu.

Slovenska Bistrica

Proslava 60-letnica pisatelja F. S. Finžgarja. Naše Katoliško prosvetno društvo je preteklo nedeljo proslavilo 60-letnico F. S. Finžgarja. Gledališka dvorana v hotelu Beograd je bila napolnjena do zadnjega kotička. Proslavo je otvoril mestni župnik g. Solinc, ki je v imenu Kat. prosv. društva pozdravil občinstvo, ki se je v tako obilnem številu odzvalo povabilu in na ta način čestitalo našemu pisatelju, vzor-duhovniku in narodnjaku k njegovi 60-letnici. Nato je kaplan g. Vođev v lepem predavanju opisal jubilarntovo delovanje in ljubezen do lastne grude. Sledila je vzpizoritev jubilarntove igre »Veriga«. Igralci so svoje vloge izbornopogodili, posebno je ugajal ded Primož. Videlo se je, da je režija v izvršnih rokah. Vsa proslava je prav lepo uspela in so bili vsi udeleženci izredno zadovoljni.

Dobrna pri Celju

Poroka. Poročil se je v tukajšnji farni cerkvi g. Karol Arlič, ključavničar pri banovinskem zdravilišču, z gđ. Mici Korenovo, hčerko uglednega posestnika in gostilničarja na Dobrni. Bilo srečno! Nesreča. Ko je šel tukajšnji šoleki upravitelj g. Belar Schmidt po končani šoli na kratek sprehod, je nenadoma privozil za njim neki kolesar, ki ga je podrl tako nesrečno, da si je g. Schmidt zlomil nogo v stegnu. Zdravi se v celjski bolnišnici.

Moste pri Ljubljani

Premijera: »Dekle iz predmestja« je naslov burki, ki jo igrajo v nedeljo, 29. nov. v Ljudskem domu v Mostah. Delo je prevedel in naštudiral g. Poženel. — Igra je skoz in skoz zanimiva, preprežena z lepimi zapletitaji. Za smeh in dobro razpoloženje bosta preskrbela priljubljena komika g. Novak in g. Oražmov Lojze.

Knjižnica: Prosvetno društvo si je nabavilo lepo število novih knjig. — Knjižnica je odprta dnevno zvečer od 7. do 8. ure. Segajte pridno po knjigah.

Krani

Smrt kosi. V ljubljanski bolnišnici je v sredo, 25. t. m. pop. umrla po štirinajstidnevni bolezni g. Pavla Bitenc, žena g. Joža Bitenca, družabnika »Jadranske čevljarne«. Včeraj popoldne so truplo pokojnice pripeljali na dom na Huje pri Kranju. Pogreb bo danes ob 3 popoldne na kranjsko pokopališče. pokojnika zapušta 4 nedorošle otroke. Zalujoci rodbini naše sožalje.

Zagorje

Pred kratkim je bil izročen prometu viadukt v Toplicah. Manjša dela bodo v kratkem izvršena, zgubilo pa bo tedaj precej domačnov delo in to prav pred zimo, ko ni nikjer dobiti dela, kar bo za njo velik udarec v teh težkih časih. V noči med ponedeljkom in torkom je bil pozvan tukajšnji zasebni zdravnik dr. S. Grum v Konjšico, kjer so se ob priliki neke svatbe sprli in stegli fantje, kjer sta ostala dva fanta težko ranjena, eden je pa bil v srce zaboden in takoj mrtev. Slednji se je vrnil pravkar domov od vojakov na dopust.

V okolici Zagorja se pojavlja neznan moški, ki vznemirja ljudi, da se nekateri ne upajo zvečer iti ven. Kdo je neznanec, o katerem pravijo oni, ki so ga videli, da je velike postave in temne polti, se ne ve, mogoče je kak brezposeln ali slaboumen.

V soboto in nedeljo vprizori tukajšnje prosvetno društvo igro »Vaški lopov«. Začetek ob 7.

Sport

CUDNA ODLOCITEV.

Kakor smo iz zanesljivega vira zvedeli, se v nedeljo ne bo vršil finale za poškodbni fond. LNP je razveljavila obe nedeljski tekmi in odredila, da se ponovno igrajo. Odločitev je vsakakor malo čudna. Tekma ne more biti kar tako razveljavljena. Moštvo, ki je zakrivilo kako nepravilnost izpade iz tekmovalja — ako je pokalno — ali pa igro izgubi s 3:0 — ako je igra prvenstvena. To sta dva osnovna principa tekmovalnega reda.

Pri tekmi Ilirija-Slovan je moštvo Ilirije v drugem polčasu menjalo vratarja. S tem je kršilo propozicije in mora izpasti iz nadaljnega tekmovalja. Igra med Primorjem in Svobodo je razveljavljena, ker je proti koncu nastopajoči mrak onemogočil pravičen potek igre. Ker pa sodnik, ki je edini odgovoren za regularen potek igre, ni tekmo predčasno odživil, take igre po pravilih ni mogoče razveljaviti. Tako poslovanja LNP gotovo ni pravilno.

S. K. MARIBOR V LJUBLJANI

Na državni praznik bodo imeli v Zagrebu in Beogradu tekme, ki spadajo med redke sportne dogodke v letu. Izbrani moštvi Dunaja in Budimpešte posetita najmočnejša sportna centra v državi. Le pri nas bi skoro ostali brez vsake prireditve. K sreči se je posrečilo pridobiti izvrstno enajsterico Maribora, da nastopi v Ljubljani.

Belo-zeleni, ki so doživeli v tekmovalju za podvezno prvenstvo ravno od Maribora občuten poraz, so želeli revanše. Toda Mariborčani ni bilo mogoče spraviti v Ljubljano. Imeli so doma tekme. Državni praznik je pa termin, katerega bi bilo škoda izgubiti, tako za eno, kakor drugo moštvo. Saj čaka jo pomladi tudi Maribor težke in odločilne tekme, ako bodo hoteli doseči cilj, ki so si ga postavili. Poleg tega hočejo Mariborčani tudi Ilirijo na njenem igrišču pokazati, da so ji enakovereden nasprotnik. Revanš! To je parola srečanja med Ilirijo in Mariborom.

NEKAJ ZA SODNIKE

Madžarski sodniški zbor je potem svojega člana Gerša sprožil pameten predlog. Za važne mednarodne in prvenstvene tekme naj bi se vedno vabili sodniki iz sosednje države. Dogovor naj bi se sklenil med madžarskimi, romunskimi, bolgarskimi, turškimi, grškimi in našimi sodniki. Upravni odbori imenovanih sodniških zborov so že prejeli tozadevne predloge.

Naš zbor sodnikov k stvari še ni zavzel stališča. Gotovo je, da je tak predlog dober in bi bilo na ta način ravno vprašanje sodnikov za enkrat rešeno. Toda ne vemo, kakšno stališče bodo zavzeli naši, ali pa madžarski vodilni klubi. Kdo bo vodil derby-tekmo v Budimpešti, razpravljajo par tednov pred igro. Zato je zelo neverjetno, da bi Ferencvaros, Ujpest ali Hungaria sprejeli kakšnega našega sodnika, ki nima renomeja, pa čeprav naši sodniki niso slabši od budimpeštanskih. Vlogo bo pa najbrže igralo dejstvo, da bo vodil tekmo tudi občinstvu nepoznan sodnik. Kaj takega smo tudi pri nas ugotovili. Sodil je slab sodnik, pa je bilo vseeno dobro. Ni bil izžvižgan, medtem ko bi bil domači sodnik gotovo doživel neprijetnosti. S tega stališča bi bilo predlog Madžarov sprejeti. Potem se bodo našim nezadovoljnim odprle oči. Zadovoljni bodo z sojenjem lastnih ljudi, ki bodo tudi veliko cenejši.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 27. novembra: 11.30 Šolska ura: Marja Kmetova — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Gospodinja in sodobno stanovanje, gđ. Humečkova — 19.00 Dr. Lovro Sušnik: Francosčina — 19.30 Moji vtisi o Jugoslaviji, gđ. Gerra van den Boogaard (v holand. jeziku) — 20.00 Sokolska ura: Fizično vživanje deteta (Božunovič) — 20.30 L. Večer ljubljanskih konservatoristov: Komorna glasba — 21.30 Plošče — 22.00 Čas dnevne vesti.

Sobota, 28. novembra: 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13. Čas, plošče, — 17. Salonski kvintet. — 18. Viktor Pirnat: Zumberaški uskok. 18.30 B. Horvat: Kulturni film za našo mladino. — 19. Ga. Orthaber: Angleščina. — 19.30 Prof. Namorš: Spoznavanje blaga. — 20. II. večer ljubljanskih konservatoristov. — 21. Akademski plesni orkester. 22. Čas, dnevne vesti. 22.15 Lahka glasba.

Drugi programi

Sobota, 28. novembra: Belgrad: 12.05 Radio orkester. 20 Prenos iz zagrebške narodnega gledališča. — Zagreb: 12.30 Plošče. 17. Radio orkester. 20 Prenos iz zagrebške opernega gledališča. — Budapest: 19.45 Večerni koncert. 22. Ciganska glasba. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert. 19.30 Italijanske pesmi in arije. 20 Veseloliga. 22.15 Plesna glasba. — Rim: 13.16 Plošče. 13.35 Radio kvintet. 17.30 Instrumentalni koncert. 21 »Cavalleria rusticana«, opera; »Pagliacci«, opera. — Milan: 19.15 Pesta glasba. 21 Varietetski večer. — Berlin: 20 Vesela igra. 22 Plesna glasba. — Stuttgart: 12.35 Plošče. 20 Dunaj. 22.40 Plesna glasba. 0.30 Nočni koncert. London: 19.30 Orkestralni koncert. 22 Komorna glasba. 23.35 Plesna glasba. — Barcelona: 19. Trio. 21.05 Radio orkester. — Toulouse: 20 Koncert vojaške godbe. 20.30 Argentinski orkester. 22 Večerni koncert. 22.45 Operetne pesmi. — Praga: 20.30 Plesni koncert. 21 Poljudna glasba. — Trst: 12.30 Plošče. 13. Pesta glasba. 17.35 Lahka glasba. 20.30 Plošče. 21 Koncert godbe na pihala. 22.25 Lahka glasba.

Koroška Bela

Mrliški zvon je zaznanil, da je umrl po hudem trpljenju zadnji izvoljeni župan g. Martin Noč, vulgo Staneč, ki je bil v oktobru 1931 razrešen svoje županske službe. Več let je bil župan delavske občine Koroška Bela, za katero je zelo vestno skrbel, bil je tudi dolgo let predsednik krajevnega šolskega odbora. Zapušta veččlansko družino. Dasi je bil socialističnega naziranja, je vendar zelo rad prebiral »Slovenec«, na »Domoljubca« pa je bil tudi naročen. Možu, ki se je v življenju veliko trudil — naj bo Bog milostljiv!

Predhodni župan je bil izvoljen na državni cesti na Javorniku tlakujejo s kamnitimi kockami.

Kot se čuje bo občinski proračun za prihodnje leto precej manjši od lanskega. Pravijo: štediti je treba.

Prihodnjo nedeljo ob pol 8 zvečer bo v proslavo 700 letnice smrti socialne svetnice Elizabete prosvetni večer — dobrodelni večer z lepimi točkami. Med temi bo tudi skoptično predavanje g. Lud. Klakočerja iz Ljubljane o predmetu: »Moje potovanje po svetu in karitas v Belgiji«.

Motvoz Grosuplje

domači slovenski izdelek

Tovarna motvoza in vrvarna Grosuplje pri Ljubljani.

Zahtevajte vzorce in cenike brezplačno

MALI OGLASI

Vaša drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 din. Najmanjši oglas 5 Din. Oglasi nad deset vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! Na vprašanja brez znamke ne odgovorjamo!

Službodobe

Boljša trgovina

na deželi sprejme pomočnico, vajeno vseh del v trgovini in ki bi pomagala tudi v gospodinjstvu. Biti mora dobra računarica in znati obveščati s kmetički strankami ter prikupljivega nastopa. — Ponudbe s pričevali in sliko naj se pošljejo na naslov, ki ga pove uprava »Slovenca« pod št. 13.916. Plača največ 250 do 300 Din mesečno, hrana in stanovanje prosto v hiši.

Službe iščejo

Dekle

ki zna vsa hišna dela in nekoliko kuhanja — išče mesto k mali družini. Naslov v podružnici »Slovenca« v Celju pod »Čisto dekle«.

Služkinja

zdrava in močna, vajena zunanega in hišnega dela, želi službo k mali družini. Nastop takoj ali pa po novem letu. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.931.

Kuharica

z večletno prakso, vajena tudi večjega obrata, išče službo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod 13.942.

Absolventinja

Krištofovega zavoda, z večletno prakso v pisarni in trgovini, večja nemščine in italijanščine, išče službo. Opravljala bi tudi hišna dela zraven. Je iz dobre družine, ima 30 let in je morala proč iz zasedenega ozemlja. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 13.941.

Vnajem

Dvostanovanska hiša nova, z električno razsvetljavo in vrtom blizu Ljubljane, se odda v najem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.908.

Stanovanja

Dve parketni sobi kuhinja, z vsemi pritlikalnimi, se odda Tovarniška ulica 27.

Sobo

s posebnim vvhodom takoj oddam. Naslov v upravi »Slovenca« pod 13.935.

Stanovanje

obstoječe iz treh sob, kuhinje in kopalnice, je oddati v vili na Opekarski cesti s 1. februarjem — eventualno že s 1. januarjem 1932. Poizve se v stavbni pisarni Smielowski, Rimska cesta 2/I.

Pouk

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Južno-avto). Prva oblast. koncesionirana. Prospekt št. 16 zastoni Pišite ponil

Akademik

instruira vse predmete, tudi za stanovanje, najraje jezike. Ponuditi je upravi »Slovenca« pod »Latinsčina« št. 13.932.

Objave

Objava!

Razpisujemo nabavo 700 komadov hrastovih pragov, tesanih in žaganih za ozkotirno železnico — ter 12 komadov borovih tramov za most. Pogoji in podatki za pogodbo na dan 10. decembra 1931 se dobijo pri Direkciji drž. rudnika v Zabukovci, p. Griže pod št. 5004.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Posrestva

Dobra naložba

kapitala. Naprodaj je v Zg. Ložnici pri Zalcu lepo posestvo z moderno opekarno. Proda se tudi vsako posebej. Vpraša se pri upravi »Slovenca« pod št. 13.861.

Iz proste roke

se proda 3 do pet večjih ali manjših kmetijskih posestev v kočevskem srezu. — Interesenti naj se zgledajo pri lastniku L. C. Tschinkel, Ribnica, Dolensko.

Parcele

po 18.50 Din za m² ali večji kompleks po 18 Din m², poleg kolodvora v Dev. M. v Polju, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13.937.

Enodružinska hiša

z vrtom in gospodarskim poslopjem v mestu Mariboru se poceni proda. — Vprašati pri g. Bogomiru Pečar, Kamnica št. 117.

Prodamo

Namizna jabolka

se dobe po 2.30 Din pri Gospodarski zvezi v Ljubljani.

Koruzo za krmo

oddaja na cenele »letgovina žita in moka A. VOLK, LJUBLJANA Realleva cesta 24.

Štajerska namizna

jabolka

prodaja Gospodarska zveza

Čitajte in širite »Slovenca«!

Puhasto perje

čisto, čohano po 48 Din kg druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadst.

Bukova drva

prvovrstna, vsako količino kupi proti netto kassa Drvara Ciril Praznik, Zagreb, Draškovičeva 54.

Obrt

Šival. in pletil. stroje popravlja in renovira Emil Klobčaver, specialni mehanik. Ljubljana, Sv. Petra cesta 47.

Nogavice

rokavice, volna in bombaž najeene in v veliki izbiri pri KARL PRELOG LJUBLJANA, Zidovska ulica in Stari trg

Sveže in suhe gobe

kupujem stalno vsako množino. Zahtevajte naslovila.

Namizna jabolka

prvovrstna, razpošiljam po najnižji ceni. — Peter Setina Radeče — Zidani most

UMRLA JE PREVIDENA S SVETIMI ZAKRAMENTI NAJINA DOBRA

MATI

V STAROSTI 87 let.

POGREB BO V SOBOTO OB 9. V STARI LOKI. PRIPOROČAVA JO V MOLITEV IN BLAG SPOMIN.

LJUBLJANA, 26. NOVEMBRA 1931

DR. ALEŠ UŠENIČNIK UNIV. PROFESOR

DR. FRANC UŠENIČNIK UNIV. PROFESOR

Plašče

za zdravnike, laborante, brivce itd., jopiče za natakarje, peke, mesarje, kuharje in sorodne obrti izdeluje po meri najboljši C. J. Hamann, Ljubljana. Mestni trg 8.

Vallet Express,

Mestni trg 5/II, telefon 2407. Brzokranje, čiščenje, renoviranje, obračanje garderobe. Likanje 18 Din, obračanje 280 Din. Kličite telefon, pošljemo iskat.

Sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo, da so 25. novembra t. l. umrli naša preljuba mama

Marija Grobljar roj. Ravnikar

Bili so vzorna krščanska žena, ki so nas vedno vneto molili in marljivo delali učili.

Pogreb nepozabne pokojne mame bo v petek 27. novembra t. l. ob 10 na pokopališče v St. Jurij-Izlake.

St. Jurij-Izlake, 26. novembra 1931.

Andrej, soprog. Francišek, Dionizij, sinova. Rudolf Zupančič, zet. Minka Grobljar, sinova. Vnuki in vnukinje in ostali sorodniki.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da je naša ljubljena hčerka oziroma sestrica, častita

S. Jakobina Marinko

učiteljica v škofjeloškem samostanu

dne 25. novembra ob 23 mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v petek ob pol 16 na škofjeloško pokopališče.

Molimo zanjo!

Preska, dne 26. novembra 1931.

Žalujocha mati, bratje in sestre.

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš nad vse ljubljani soprog, sin, brat, svak in stric, gospod

Franc Oset ml.

veletrgovec na Vranskem in konj. kapetan v rezervi

dne 25. t. m. nenadoma umrl.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto 28. t. m. ob 10 dopoldne iz hiše žalosti na domače pokopališče.

Vransko, dne 25. novembra 1931.

Žalujocha soproga Ida,

rodbine Oset, Svetina, Jeglič — in vse ostalo sorodstvo.

Dr. Joža Lovrenčič:

Anali izumrlega naroda

Roman iz drugega stoletja pr. Kr.

Ko se je hrum polegel, so še slišali, kako so Rimljani zgradili tačor, koliko tisoč nasilnikov je v njem, ki so vsi oboroženi, in še, da čakajo legije Klavdija Marcella, ki je bil prošlo leto že ob Natisi in ga je poslal senat spet v gornje kraje, da bi nadaljeval boje, ki jih je začel z Istri.

»Vse to smo izvedeli in ko nas je pod večer priganjal Oso, naj gremo, smo se delali, kot bi nas pijača čisto zmagala, in nismo marali iti. Tako smo se bili domenili z Osom, ki smo mu prej prigovarjali, naj pobegne z nami, a je menil, da nam utegne v taboru več koristiti in da zato ostane. Prilike za beg bo vsak dan več, je menil, in mogoče bo treba prenesti domov važnejših vesti. No, dobro! Pa smo ga obdelovali z vsemi psokami, ki so nam prišle na um, in še grozili smo mu, ko je vstal in odhajal. Tudi to je bilo domenjeno. Pa je šel in smeje se govoril s stražo in kazal na nas, ki smo vpili in zahtevali še pijače. Straža je prišla k nam in se ni zmenila za ponudbo, da bi ji plačali cel vrč, ako nas pusti čez noč v taboru, ko je vino tako dobro. Prijela nas je in pognala skozi zapadna vrata, koder smo bili zjutraj prišli. Pred vratmi smo se še jezili in hoteli nazaj, potem pa omagovali po poti, dokler smo menili, da nas more straža še videti. Ko nas je zagnil mrak in smo bili dovolj oddaljeni, smo jo ubrali v ono venetško selišče, kakor da nas nese veter. No in potem na konje in preko Natise. Ko smo bili že tostran, je za bučalo v rimskem taboru, kakor ne buči še morje ne, ko ga sredi zime razdivja najhušji vihar. Kaj je bilo,

kaj so imeli? Menim, da je dospel Marcellus s svojo vojsko in so ga pozdravljali.

Tako poročilo so prinesli izvidniki in Epulu in velmožem in vsej vojski je bilo žal, da so čakali in izgubljali čas, mesto bi kar udarili, dokler niso bili Rimljani pripravljeni.

»Nič ne dé in nič se ne bojmo! Še nocoj se odpravimo iz taborišča, da dospemo že v jutranjem somraku do Natise in navalimo na Akvilejo, ko bodo najmanj pričakovali. Mercellovi legionarji pa ne morejo biti kaj prida vojščaki, ker sicer ne bi tičali tam za reko, ko so videli, da ni nikjer naše vojske, je svetloval Opalo in utemeljeval, kar je predlagal.

»Kaj pravite, velmožeje?« je vprašal kralj.

»Prav je govoril Opalo. Tako napravimo, kakor nam je svetoval,« so bili velmožeje Opalovih misli.

»Jaz bi svetoval drugače,« se je oglašal Katmel.

Pogled mu mrk, glas zamošel. Še je vrel v njem. Misli je samo na Flaminina in na njegovo zlodejstvo.

»No?« je bil kralj radoveden.

»Govori in svetuj,« so dejali velmožeje, »da pretehtamo, ali naj poslušamo tebe ali naj se ravnamo po Opalu!«

»Dobro je govoril in svetoval Opalo, velmožeje,

a kdo nam more biti porok, da niso Rimljani pripravljani? Reka je med nami in njimi. Navalili bi na Akvilejo, a kaj če bi zašli v past, iz katere ne bi bilo rešitve? Če kdo, sem jaz prvi, ki bi rad končal v trenutku vso rimsko gadjo zalego ob Natisi, a vendar svetujem, da bodimo previdni.«

»Kaj naj potem napravimo?« so ga prekinili velmožeje.

Tudi to povem,« je nadaljeval Katmel. »Kralja in vas, velmožeje, prosim, da bi tudi to pot pustili mene in moje Gale, naj izvabimo Rimljane iz tabora

in čez Natiso. Dovolj nas je, preveč velikega števila čet ne bi kazalo poslati. Po malem izzivajmo Rimljane in jih sproti pokončajmo!«

»In če izzoveš vse?«

»Misli sem tudi na to. Preden gremo, da izzovemo sovražnika, napravimo tako, kot so napravili naši očetje tam v Galiji — priliko imamo. Tudi naši očetje so tako taborili v mogočnem gozdu — Litana se imenuje — in čakali istega sovražnika, ki grozi sedaj nam. Šli so in so vse križem nekaj sto korakov na široko ob robu gozda podsekali drevesa, potem so izzvali Rimljane in kolikor jih ni drevje pobilo, jih je njihovo orožje. To bi svetoval in še, da ne izdamo, kje je naš tabor, podsekajmo gozd kje na jugu ali na severu. Kaj se ti zdi, kralj, kaj menite, velmožeje?«

»Pri Belenu, ni slaba tvoja zamisel, Katmel!« so se oglašili prvi velmožeje in tudi Opalo je menil, da je Katmelov nasvet bolj kakor njegov in da ga je treba takoj izvesti.

»Dobro, Katmel. Slišal sem besedo velmož in jaz jo potrjujem. Tako storimo, kot svetuješ!« je odločil kralj.

Na obronkih Karusadija med spodnjim in zgornjim Timavskim jezerom so še isto noč zapele sekire pesem, ki je zamolke odmevala po lesu in plašila zverjad in perjad, nevajeno, da bi ji kdo kdaj kratil nočni mir. Iverji so leteli na vse strani, a ko se je začelo zoriti, so jih skrbno pokrivali z mahom, da ne bi vzbudile kakega suma in mogoče celo spomina na usodno Lintano. Tudi zaseke pri drevsih so sproti zadelovali z mahom in ko so opravili svoje delo in ga pregledovali ob zoru, ki je polagoma prodiral skozi mlado zelenje, so bili zelo zadovoljni ter menili, da Rimljani ne bodo opazili ničesar, pa tudi če imajo sokolje oči.